

NORGES ENESTE VETERANMAGASIN

VETERAN

UTGIS AV NORGES VETERANFORBUND FOR INTERNASJONALE OPPDRAG // OKTOBER 2025

REDDER UKRAINSKE LIV Når solen stiger over de engelske åsene, er det allerede aktivitet på den militære treningsleiren. Klokken er litt over seks, og en norsk instruktør gjør seg klar til nok en lang dag. Møt nordmennene som trener ukrainske styrker i England. [» 6](#)

Nr. 3-2025
ISSN: 1894-1974

Utgiver: NVIO
Bygning 60, P.B. 1550 Sentrum
0015 Oslo

Redaktør: Hege Kofstad
Tlf.: 412 33 448
e-post: hege.kofstad@nvio.no
Neste nummer av Veteran (nr 4-2025)
kommer ut ca 13. desember.
Deadline 16. november.

Forsidebilde:
Norsk instruktør viser støtte til Ukraina.
Foto: Forsvaret

Ettertrykk tillatt ved kildeangivelse.
Opplag: 7.500

F Fagpressen

VETERAN arbeider etter redaktørplakaten og er en del av Fagpressen. Fagpressen er en interesseorganisasjon for seriøse fagblader og tidsskrifter i Norge.

Grafisk produksjon og lay out:
Styrk.no AS
niels@styrk.no
Tlf. +47 90788422

NORGE SIER NEI Den svenske forsvarsministeren har lovprist programmet for psykologisk dekompresjon av ukrainsk sanitetspersonell i Gøteborg. NVIO ønsker et lignende opplegg i Norge. [» 12](#)

FOLKERETTEN Folkeretten er en sentral del av det humanitære og juridiske aspektet ved moderne konflikter. Men er folkeretten i ferd med å gå ut på dato? [» 28](#)

75 ÅR SIDEN KOREAKRIGEN Arvid Fjære bærer fortsatt med seg vennskap og erfaringer fra feltsykehuset NORMASH. [» 22](#)

10-ÅRSJUBILEUM NATO markerte 10-årsjubileet for etableringen av NATO Force Integration Unit Latvia (NFIU Latvia). [» 48](#)

GENERALSEKRETÆREN

brdahl@nvio.no

Norge skal få en veteranlov

Den 11. juni i år fikk vi et historisk vedtak i Stortinget. 169 av 169 vedtok at regjeringen skal sette ned et utvalg med mandat til å utrede en egen *veteranlov* som styrker og lovfester rettighetene til veteranene og deres pårørende og etterlatte. Regjeringen bes komme tilbake til Stortinget med et forslag til en *veteranlov*. Les den siste setningen en gang til.

Dette er noe NVIO har jobbet for i 25 år, blant annet gjennom innspill til NOU 2000:20, som dessverre ikke tok dette inn over seg. I 2005 og 2006 skjøt diskusjonen om veteranlov fart. På avduking av veteranmonumentet på Bergenhus festning 24. oktober 2025 sa daværende president, Odd Helge Olsen, at det er viktig at vi snarest i Norge får en veteranlov. Ved opprettelsen av Forsvarets veteranadministrasjon 1. februar i 2006 var en av oppdragene til avdelingen sammen med Forsvarsdepartementet å vurdere om det burde fremmes en egen veteranlov. Dette ble gjentatt av sjef personellavdelingen i Forsvarsstaben, Johan Wroldsen, som sa «en veteranlov vil være en av de viktigste tingene å jobbe med».

Etter hvert i arbeidet ble fokuset vridd inn mot erstatning og kompensasjon, hvilket var viktig tematikk også for en veteranlov. Det som imidlertid skjedde var at dette ble tatt inn i revisjon av forsvarspersonelloven og etter hvert i forsvarsloven, og det ser ut til at diskusjonen

om en helhetlig veteranlov kom noe i bakevja.

I arbeidet som kommer er det viktig at vi har et helhetlig fokus slik at vi får lovregulert mest mulig innen veteranfeltet, at vi får på plass definisjoner som kan møte endringene i Forsvarets operasjonsmønster og som støtter opp rundt våre veteraner, deres familier og nærstående.

I NATO er det kun to nasjoner som har egne veteranlover, Nederland og Canada. Det betyr at Norge kan være med på å sette en ny standard og jeg vil karakterisere arbeidet som står foran oss som banebrytende. For NVIO er det viktig at vi får en bred tilnærming og at vi tør ta de vanskelige diskusjonene.

Så er det enkelte som lurar på når loven kommer, og til de må jeg si at det vet jeg ikke. Ser man på lovarbeid kan dette være en prosess som tar tid.

La oss sammen jobbe for at rettighetene for fremtidens veteraner og deres familie blir bedre enn det som har vært, og at vi på den måten kan danne grunnlag for god anerkjennelse og ivaretagelse.

Bjørn Robert Dahl

Behovet for anerkjenne og ivaretagelse av vår t

Per Olav Vaagland

Forbundssekretær NVIO

Norge har de siste årene bidratt med betydelige styrker til internasjonale oppdrag, både gjennom NATO og bilaterale avtaler. Norske soldater har stått vakt i Baltikum som en del av NATOs fremskutte nærvær, deltatt i styrkebidrag i Polen og bidratt til luft- og maritim beredskap i Danmark. Felles for disse oppdragene er at de er utplassert for å styrke sikkerheten i Europa og støtte allierte i en tid med økt uro.

Midt i dette bildet finner vi Operasjon Ellisiv – et norskledet bidrag der instruktører fra Forsvaret trener ukrainske soldater både i Storbritannia og på norsk jord. Oppdraget er en del av den samme sikkerhetspolitiske helheten: å

støtte Ukrainas kamp for frihet og å bygge kollektiv trygghet. Men til forskjell fra mer tradisjonelle styrkebidrag, utsetter Ellisiv instruktørene for en annen type psykisk belastning – preget av nære møter med mennesker som lever midt i krigen.

OPERASJON ELLISIV – EN KREVENDE TJENESTE

Operasjon Ellisiv er et norsk bidrag i internasjonal sammenheng, der militært personell fra Forsvaret trener ukrainske soldater. Oppdraget ledes av Heimevernet, og foregår både utenfor og innenfor Norges grenser.

Oppdraget er avgjørende for Ukrainas evne til å stå imot russisk aggresjon. Samtidig utsetter det de norske instruktørene for sterke menneskelige inntrykk – historier om tap, flukt og traumer, samt møter med soldater som lever midt i krigen. Selv om instruktørene ikke deltar direkte i kamp-handlinger, blir de sterkt preget av det nære møtet med krigens konsekvenser. Dette kan føre til betydelig psykisk belastning, der mange opplever det som kalles moral injury – følelsen av å stå i situasjoner som utfordrer egne verdier, eller av å ikke kunne gjøre nok for mennesker i nød.

MORAL INJURY – EN NY FORSTÅELSE AV BELASTNING

Tradisjonelt har psykiske

Oppdraget er avgjørende for Ukrainas evne til å stå imot russisk aggresjon.

utfordringer i Forsvaret blitt knyttet til stridserfaringer. Erfaringene fra Operasjon Ellisiv viser at også instruktører og støttepersonell kan bli mentalt påvirket, men på andre måter.

Moral injury beskriver den indre konflikten som oppstår når man opplever eller blir vitne til hendelser som bryter med egne moralske kompass. For instruktørene kan dette handle om å undervise mennesker som går rett inn i dødelige kamper, om å høre om tap av familie og venner uten å kunne gjøre mer, eller om å måtte holde profesjonell distanse i situasjoner der menneskeligheten egentlig roper på nærhet.

Denne typen belastning kan gi varige spor: skyldfølelse, eksistensiell uro, meningsløshet eller en opplevelse av avstand til egen familie og samfunn når de vender hjem. Gjennom vårt nettverk er vi kjent med at enkelte blant personellet føler denne belastningen.

NVIO S EI ER: ANERKJENNELSE FOR ALLE VETERANER

I mange år har instruktører og

else ids veteraner

personell som har deltatt i internasjonale operasjoner på norsk jord ikke hatt den samme anerkjennelsen som soldater sendt ut av landet. Dette har skapt en følelse av urettferdighet, til tross for at den psykiske belastningen kunne være like stor – og i noen tilfeller preget av nettopp moral injury.

Gjennom målrettet innsats har NVIO kjempet fram en historisk seier. Fra august har også personell som har trent ukrainere i Norge blitt anerkjent med Forsvarets medaljer for internasjonal tjeneste.

Dette handler ikke bare om symbolikk for NVIO. Vi fortsetter kampen for å sikre like rettigheter for å sende et tydelig signal om at Norge skal stå bak alle sine veteraner. Anerkjennelsen gir oss et godt grunnlag for å jobbe videre med at veteraner skal få tilgang til støtteapparat, helse-tjenester og ettervern. Den sender også et tydelig signal om at Norge står bak alle sine veteraner, uavhengig av hvor oppdraget har funnet sted.

FOREBYGGING OG ETTERVERN – NVIOS ROLLE

For å håndtere risikoen for moral injury og andre psykiske belastninger, må det settes inn tiltak før, under og etter tjeneste:

- Før oppdrag: kurs i stressmestring, kulturforståelse og forventningsavklaring. I tillegg bør det innføres et system

Moral injury beskriver den indre konflikten som oppstår når man opplever eller blir vitne til hendelser som bryter med egne moralske kompass.

tilsvarende internasjonale operasjoner, hvor man blir hjemme i en periode som tilsvarer det dobbelte av i innsatsperioden før man igjen er klar til ny innsats.

- Under oppdrag: lav terskel for å ta opp reaksjoner med kolleger eller ledere, og mulighet for psykologisk støtte på stedet eller digitalt.
- Etter oppdrag: obligatorisk debriefing og oppfølging som tar høyde for at belastningen kan handle om mer enn tradisjonell traumereaksjon.

Her er NVIOs arbeid avgjørende. Gjennom kameratstøtte, erfaringsdeling og lavterskeltilbud gir de veteranene en trygg arena for å sette ord på opplevelsene og bearbeide dem sammen med andre som forstår konteksten.

PÅRØRENDE SOM EN DEL AV FELLESSKAPET

Belastningene rammer ikke bare den som tjenestegjør. Også familiene kan oppleve uro, usikkerhet og endringer i hverdagen etter oppdrag. Moral

injury kan føre til atferdsendringer som virker fremmede for de nærmeste.

NVIO inkluderer derfor pårørende i sitt arbeid, med egne aktiviteter og støtteordninger. Et helhetlig ettervern må se familien som en del av omsorgskjeden, slik at både veteranen og de nærmeste får hjelp til å håndtere situasjonen.

EN NASJONAL FORPLIKTELSE

Norge har valgt å bidra til internasjonal fred og sikkerhet. Da følger også et ansvar for å ta vare på dem som bærer denne oppgaven – uavhengig av om oppdraget utføres i utlandet eller på norsk jord.

Med NVIOs nylige seier er det nå slått fast: instruktører i Operasjon Ellisiv og lignende oppdrag er veteraner, med de samme rettighetene og den samme respekten som andre.

Fra august har også personell som har trent ukrainere i Norge blitt anerkjent som veteraner, og får blant annet medalje for internasjonal tjeneste. Nå må de bare få de samme rettighetene.

– Overbevist om at vi redder ukrainske liv

Når solen stiger over de engelske åsene, er det allerede aktivitet på den militære treningsleiren. Klokken er litt over seks, og en norsk instruktør gjør seg klar til nok en lang dag. Sammen med sine kolleger er han del av Operasjon Ellisiv – Norges bidrag til den britiskledede utdanningen av ukrainske soldater. Oppdraget handler om å gi alt fra ferske rekrutter til erfarne frontkjempere ferdighetene de trenger for å overleve – og for å lære opp andre.

For instruktør Sondre og kompanisjef Sverre er dette mer enn bare et arbeidsoppdrag. Det er et møte med krigens brutalitet – og med menneskene som står midt i den.

Operasjon Ellisiv ble etablert i 2022, da Norge sluttet seg til det britiske initiativet Operation Interflex, en massiv satsing på å trene opp titusener av ukrainske soldater på britisk jord.

- Hovedoppdraget vårt er todelt, forklarer Sverre.
- Den ene delen går på å gi ukrainske mannskaper grunnleggende soldatferdigheter, altså en rekruttperiode. Den andre delen går på å gi personell med erfaring instruktørkompetanse, sånn at de kan reise hjem og lære opp nye soldater.

Selv om norske instruktører denne gangen ikke står direkte i skuddlinjen, er det ingen tvil om at oppdraget oppleves som meningsfullt.

- Jeg har vært ute i mange skarpe oppdrag, men jeg vil allikevel si at dette er noe av det mest meningsfulle jeg har vært med på. Vi drar ikke direkte til fronten, men vi bidrar på en måte som føles direkte. Det handler om å støtte

-Når vi sender dem tilbake til Ukraina, vet vi at noen skal rett til fronten, andre som instruktører, noen litt lenger bak – men alle skal tilbake til et liv i krig. Og så drar jeg hjem til tryggheten i Norge. Den kontrasten er brutal, sier Sondre.

Norsk instruktør veileder ukrainske soldater under Operasjon Interflex.

– Vi trener sammen, ler av de samme tingene. Vi vet at noen av dem vi blir kjent med skal rett tilbake til fronten – og at ikke alle kommer til å overleve

☒ opp under en kamp som er en reell trussel mot både Europa og Norge, sier Sverre.

EN HVERDAG TETT PÅ VIRKELIGHETEN

Instruktør Sondre, som har bakgrunn fra både Forsvaret, politiet og helsevesenet, deltar i oppdraget for andre gang.

– Noe av det som gjør det meningsfullt er at vi kommer så tett på, sier han. – Vi trener sammen, ler av de samme tingene. Vi vet at noen av dem vi blir kjent med skal rett tilbake til fronten – og at ikke alle kommer til å overleve, sier han.

– Jeg jobber med en liten gruppe der vi

bare bruker fornavn. Vi snakker om familiene våre, livet før krigen. Det gjør det vanskelig å ha en barriere. Når vi sender dem tilbake til Ukraina, vet vi at noen skal rett til fronten, andre som instruktører, noen litt lenger bak – men alle skal tilbake til et liv i krig. Og så drar jeg hjem til tryggheten i Norge. Den kontrasten er brutal, sier han.

– Det er rart ikke å vite hvordan det går med dem, men det hender vi får litt informasjon. En av de som er her nå spurte meg en dag om jeg kjente en person. Det var en ukrainer jeg hadde knyttet et sterkt bånd til. Jeg spurte hvordan det gikk med han, og da fikk jeg vite at han hadde blitt skutt, men at det gikk bra og han var på sykehuset. Han viste meg et bilde av han hvor han satt på sykesenga og gliste. Selv om jeg ikke er der med dem, så føler jeg også at jeg er med dem. Riktignok i en annen rolle, men vi er med dem. Jeg er overbevist om at vi gjennom den jobben vi gjør her har reddet ukrainske liv.

Ukrainsk soldat skjuler seg under en leksjon om drone- og artilleriangrep.

Etter fire dager med feltøvelse måtte soldatene gjennomføre en mestringsløype som bestod av blant annet gjørmeløype, sanitet, drone- og fiendeangrep. Til slutt fikk de gå gjennom målområdet og ble møtt med flagg, røyk og jubel.

Instruktørene blir oppfordret til å holde en profesjonell avstand til ukrainerne. Ikke dele telefonnumre, ikke knytte bånd som kan gjøre det enda vanskeligere når soldatene drar tilbake til fronten. Men i praksis er det ikke enkelt.

– Vi jobber sammen hele dagen, ofte kvelden også, sier Sverre. – Det blir nært. Ukrainerne er kjempetrivelige, kulturelt ganske like oss nordmenn, og det er lett å knytte bånd. Men vi må minne instruktørene på å holde litt avstand – for egen del. Samtidig ser jeg at det er vanskelig i praksis.

STERKE HISTORIER – OG STERKE REAKSJONER

Noen møter setter ekstra dype spor. Sondre forteller om en ung ukrainsk soldat som knakk sammen under en introduksjonsrunde.

– Han fortalte at han vokste opp med moren sin i et område av Ukraina som nå er okkupert, og at moren fortsatt bor der – midt i et område russerne bruker som øvingsfelt. Han hadde ingen mulighet til å nå

henne. Han brøt helt sammen. Men det som rørte meg mest var hvordan de andre soldatene umiddelbart støttet ham, slo ring rundt ham. Det brorskapet de har er utrolig sterkt. Til tross for situasjonen er de positive og takknemlige overfor oss. Det står det respekt av. De har mange grunner til å være forbanna. Felleskapet de har syns jeg er vanvittig vakkert – og som vi nå deler med dem. Å få lov å være en del av det, i hvert fall for min del, gjør at jeg føler at jeg virkelig er med på å bidra i noe som er historisk. Det er jeg veldig stolt over. Jeg føler vi gjør en god jobb her og leverer et godt produkt, sier Sondre.

Denne typen opplevelser gjør det vanskelig å glemme at treningen ikke er en øvelse – men forberedelser til en brutal virkelighet. Instruktørene lærer ikke bare bort taktikk. De har også mange samtaler med ukrainerne om folkeretten og de vanskelige valgene soldater står overfor i strid.

– Ukrainerne viser oss videoer av klare ➡

Mørketrening.

📺 brudd på folkeretten, forteller Sondre. Det kan føre til tunge diskusjoner. For hva gjør du når du står i en situasjon uten optimale løsninger, mens du samtidig bærer på hat og sorg? Det er krevende, men desto viktigere å snakke om. Som regel klarer vi å bli enige, sier han.

LÆRING BEGGE VEIER

En typisk dag starter tidlig. Etter en rask frokost går turen til leiren. Derfra følger tolv timer med intensiv trening: alt fra

Fakta

Operasjon Ellisiv og Interflex

- Operasjon Interflex: Britiskledet treningsoperasjon i Storbritannia. Startet i juni 2022. Målet er å gi ukrainske soldater grunnleggende og videregående militær trening. Flere land deltar, blant annet Norge, Sverige, Danmark, Canada og New Zealand.
- Operasjon Ellisiv: Norges bidrag til Interflex. Norske instruktører trener ukrainske soldater i blant annet Interflex, men også andre oppdrag blant annet i Norge, rettet mot opptrening av ukrainske styrker. Oppdraget er oppkalt etter dronning Ellisiv, kona til Harald Hardråde, som symbol på norsk-ukrainske bånd.
- Hvorfor: Bidraget gir Ukraina styrket kampkraft, samtidig som norske soldater får verdifull erfaring fra en krig som preger hele Europa.

klasseromsundervisning i pedagogikk, til strid i bebygde områder, sanitet, skytebanetrening og nattangrep.

– Vi prøver å gjøre treningen mest mulig realistisk, forklarer Sondre. – Vi trener i skogsområder, vi bruker droner og vi gjennomfører mørkeskyting. Ukrainerne har ofte mer fersk erfaring enn oss, særlig på droner og skyttergravskrigføring, og vi lærer utrolig mye av dem, sier han.

Selv om norske instruktører har mye å lære bort, er det vel så mye å hente fra ukrainerne.

– Vi lærer hvordan de organiserer seg, hvordan de unngår å bli oppdaget fra luften, hvordan de bruker ny teknologi. Hvilke utfordringer og muligheter er det det gir? De viser oss for eksempel videoer av førerløse biler som henter ut skadd personell, utviklingen går veldig raskt, sier Sondre.

Men det er også småting, som hvordan man opererer i ulike stridsmiljøer. – De kan si at «nei, men vi kan ikke line up tingene våre lenger, vi må plassere det sånn at dronene ikke oppdager det så lett». Og det er kanskje noe vi ikke har tenkt på, fordi vi ikke har så mye praktisk erfaring fra en sånn type krig. Vi får innblikk i et stridsbilde vi ikke har erfaring med, og det tar vi med oss hjem til Norge, sier han.

Sverre bekrefter at erfaringene allerede brukes i Forsvaret: – Vi rapporterer på alt fra dronebruk til sanitet. Erfaringene fra Ukraina bidrar direkte til hvordan vi tenker om vårt eget forsvar.

BELASTNING OG MESTRING

Selv om instruktørene ikke står i direkte kamp, møter de også belastninger. Forberedelser til oppdraget inkluderer samtaler om hvordan de skal håndtere sterke inntrykk og bånd til soldater som kan gå tapt.

– Vi følger de samme rutinene som i skarpe oppdrag, med mellomlanding og etterlanding, sier Sverre. – Det er nødvendig. Dette tar på emosjonelt, selv om vi ikke tar personlig risiko.

Sondre merker selv hvordan enkelte øvelser kan trigge vonde minner hos ukrainerne.

– Det er klart at mange av dem vil slite med traumer i ettertid. Vi prøver å gi dem rammer for læring som ikke provoserer eller trigger, men det er ingen tvil om at dette er mennesker som bærer tunge byrder. Folk har mange skader, de har opplevd helt

forferdelige ting. Så vidt jeg vet er det ingen som følger dem opp her med tanke på mental helse.

HISTORISK INNSATS

– Jeg føler virkelig at vi bidrar til noe historisk, sier Sondre. Sverre er enig:
– Dette er høyt oppe på lista over ting jeg er stolt over å ha gjort. Det handler ikke bare om å lære bort ferdigheter, men om å være del av et fellesskap som bidrar til å styrke Ukrainas forsvar – og dermed Europas sikkerhet.

For instruktørene handler det ikke bare om taktikk og ferdigheter – men om menneskene bak uniformene. Om å dele hverdager, historier, latter og alvor. Om å se på nært hold hva det vil si å kjempe for sitt lands eksistens.

Norsk instruktør veileder ukrainske soldater under Operasjon Interflex.

**HAR DU DELTATT I
INNSATSOPPDRAK?**

DIN STEMME ER VIKTIG

NVIO tilbyr kameratskap,
støtte, aktiviteter og en
stemme for like rettigheter for
veteraner

**Bli medlem i dag –
sammen er vi sterkere**

www.nvio.no

Norges veteranforbund
for internasjonale oppdrag

Foto: Heivik/Polisveien

Norge sier nei, men i Sverige får ukrainske veteraner pustet ut

Den svenske forsvarsministeren har lovprist programmet for psykologisk dekompresjon av ukrainsk sanitetspersonell i Gøteborg. Samtidig sitter den norske forsvarsministeren og venter på en forespørsel fra den ukrainske regjeringen. – Kanskje en defensiv tilnærming overfor et land som kjemper en eksistensiell krig? spør NVIOs generalsekretær Bjørn Robert Dahl.

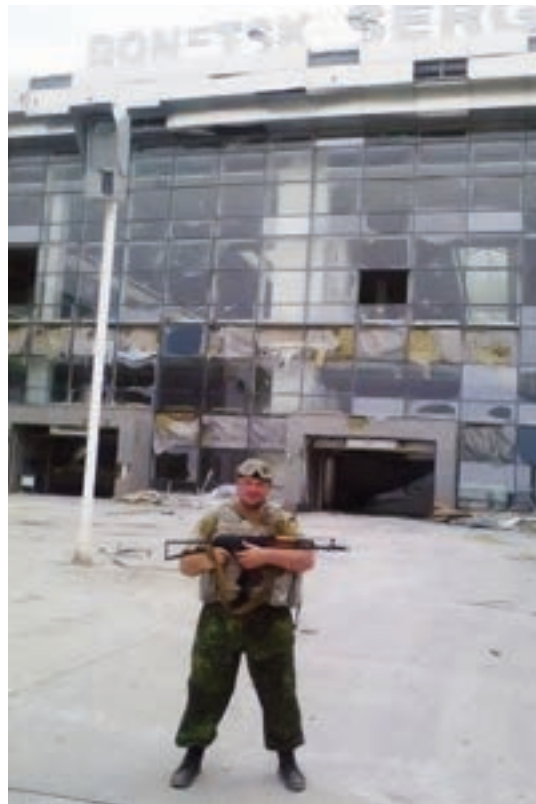
Itidsrommet 7.-17. september var 108 soldater fra Ukraina samlet rett nord av Gøteborg for å senke skuldrene og samle krefter for å fortsette kampen mot Russland. Soldatene er sanitetspersonell og deltar i et program som er organisert av en NGOen Repower. Repower har en avtale med det ukrainske forsvarsdepartementet om å kunne ta imot opp mot 120 soldater for psykologisk dekompresjon. Så langt er programmet gjennomført femten ganger i Sverige, Danmark og Spania.

Historiene er sterke – de man møter setter ansikt på den krigen som påvirker hele Europa. For eksempel Aleksandr på 48 år som har hatt på seg uniformen siden 2014, da Russland ulovlig annekterte Krym-halvøya.

Norges veteranforbund for internasjonale oppdrag (NVIO) har to ganger besøkt og snakket med både de som gjennomfører opplegget og de som deltar. Historiene er sterke – de man møter setter ansikt på den krigen som påvirker hele Europa. For eksempel Aleksandr på 48 år som har hatt på seg uniformen siden 2014, da Russland ulovlig annekterte Krym-halvøya. Aleksandr er gift, har fire døtre – hvorav tre fremdeles er i tenårene. Den fjerde dattera er soldat i den ukrainske hæren, og han kunne fortelle at han ikke hadde sett henne på tre år. Familien hadde måtte flytte tre ganger etter hvert som stedene de bodde på hadde blitt bombet til ruiner av russerne. Han lurte nå på om det var andre steder i Ukraina de kunne flytte, eller om han skulle forsøk å få de ut av landet. Han så ingen positive scenarier for familien i hjemlandet.

- I mellomtiden må vi bare fortsette kampen, og et opphold som dette gjør at jeg får roet ned og sett hva vi kjemper for, sa han. Han hadde på mange måter mistet følelsen av normalitet, det som vi tar for gitt i hverdagen. Hans hverdag kan beskrives med at det var uvant å måtte se seg til venstre og høyre før han krysset gaten. - Vi ser opp mot himmelen for å se etter droner.

SENERE PÅ DAGEN kom vi i kontakt med Vladyslav, en lege på 31 år. Vladyslav har stått i krigen i seks år. Han har mistet sin nærmeste familie og så ingen lyspunkter i livet. Da vi spurte han hvordan han kom gjennom dagene og om opplegget i Sverige bidro til en bedring i livet svarte han: - Jeg har ingen ting å leve for. Jeg har ingen familie og jeg har heller ingen kjæreste. Han prøver å koble av fra striden ved å tegne inntrykk fra hendelser og områder han er i.

Når han har fri maler han tegningene over på lerret. Han viste oss en notatbok med et hundretalls tegninger fra forskjellige situasjoner.

PROGRAMMET FOR psykologisk dekomprimering har tre hovedlinjer. Den første ser på psykologisk restitusjon hvor det gjennomføres traumeinformerte økter ledet av psykologer gjennom daglige, praktiske øvelser og kollegastøtte. En del av de praktiske øvelsene går på nevroplastisitet hvor man gjennomfører øvelser som koordineringsmessig kan være så utfordrende at hjernen tvinges til å tenke på øvelsen for at du skal kunne gjøre det som er beskrevet. ■

Legen Vladislav (31) føler han ikke lenger har noe å leve for. Kunsten får han gjennom dagene.

👤 Dette er en metode som også brukes av toppidrettsutøvere når det går litt galt i gjennomføringen og de må få tankene over på noe annet. Med andre ord, man forsøker å bryte tankerekkene ved å fokusere på noe som trivielt. At de bruker kollegastøtte i tillegg viser at kameratstøtteprogrammet vi kjører i NVIO er viktig og riktig for å kunne ta vare på hverandre i tunge tider.

DEN ANDRE LINJEN går på fysisk rehabilitering og eventyr. Ting som vi i Norge tar for

”
En del av de praktiske øvelsene går på nevroplastisitet hvor man gjennomfører øvelser som koordineringsmessig kan være så utfordrende at hjernen tvinges til å tenke på øvelsen for at du skal kunne gjøre det som er beskrevet.

gitt, men fysisk trening er ikke enkelt å gjennomføre når man ligger ved frontlinjen. Det er viktig for å gjenoppbygge tilliten til kroppen og frigjøre stress. Her ble vi blant annet med gruppen på et spahotell, hvor bare det å være i bassenget utløste stor glede og høylytt snakk.

Den tredje delen av programmet er profesjonell utveksling og workshops. Her inviteres gruppen til besøk hos helsemyndigheter, sykehus og militære avdelinger. Denne gangen var ukrainerne ved Sahlgrenska sykehus hvor diskusjonene gikk i begge retninger. Personellet på sykehuset fikk godt innblikk i traume-behandling av skudd- og eksplosjonsskader, amputasjoner under kummerlige forhold og ikke minst hvordan det er å stå i disse situasjonene kontinuerlig. Det siste begrepet har nok forskjellig definisjon avhengig av hvor man er, og hva slags normalitet man har i hverdagen. Besøket til forsvarsindustrien som ble gjennomført i september var til Volvo, hvor blant annet besøk til Volvo Volt og World of Volvo stod på agendaen. Når den forsvars-

relaterte delen blir besøkt er det faglig utveksling og førstehånds overføring av blant annet hvordan utstyr fungerer eller ikke fungerer i strid. Dette er verdifull informasjon for begge parter slik at man får optimalisert utstyret etter forholdene. Som ukrainerne sier, improvisering for å møte endringer hos motstanderen er viktig og mye av utstyret som er digitalisert trenger fortløpende oppdateringer. Den eneste plassen vi fikk ta bilder var på World of Volvo, og det er litt synd at det ikke er mulig å vise samlingen av utviklingen av Volvos personbiler som er utstilt på Volvo Volt. Her var det kjøretøy som ikke hadde sett dagens lys. Da vi kom til World of Volvo var det full omvisning og test av forskjellig utstyr og noe av det som falt i smak hos ukrainerne var å teste traktorene til Volvo.

ETTER EN KONSERT i Sankta Birgittas kapell kom vi i kontakt med en som snakket svensk. Etter litt prat fant vi ut at han i utgangspunktet ikke hadde hatt noen kobling til Ukraina, men for litt over et år

siden fant han ut at han ikke kunne sitte stille i Sverige og se på det som skjedde. Han er 35 år og utdannet sykepleier. En av hans refleksjoner var hvor kyniske russerne er i bruken av sine egne soldater. For noen måneder siden var han vitne til at fire russiske soldater ble sendt mot ukrainske stillinger uten våpen, den ene måtte bruke krykker for å ta seg fremover. Dette ble gjort for å tiltrekke seg ukrainsk ild slik at de kunne sende ut angrepsdroner eller legge artilleriild på stillingene. – Jeg trodde ikke vi mennesker kunne gjøre noe slikt, sa han.

DEN SVENSK/UKRAINSKE NGOen, Repower, er som nevnt hoveddriveren i opplegget. Organisasjonen har frivillige fra hele Europa. Majoriteten er svensker og ukrainere, men vi traff nordmenn, franskmenn og dansker blant de som var med i gjennomføringen av programmet. I tillegg stiller lokale bedrifter opp for å få dette til å fungere. Hvert 10-dagersprogram koster cirka 200 000 euro som dekker alle kostnader som transport tur-retur Ukraina, mat, overnatting og ➔

Gravemaskinene hos Volvo var populære.

☑️ det faglige programmet. I Sverige dekker regjeringen deler av kostandene gjennom Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, mens selskaper som Volvo Defence og andre kommer inn som bidragsytere.

En av initiativtagerne til Repower er svenske Sebastian Lindström, en Emmy-nominert regissør. Han ønsker at programmet skal kunne utvides også til Norge. Han har vært på rekognosering og ser på Gålå som en meget god lokasjon for en slik gjennomføring. Responsen fra området er også positiv, men det gjenstår en del før vi kan si at dette er mulig.

SAMMEN MED Veteranforbundet SIOPS har NVIO stilt spørsmål siden høsten 2022 til

Regissør Sebastian (t.v.) Lindström er en av initiativtagerne. Til høyre Bjørn Robert Dahl.

”
Siden høsten 2022 har NVIO stilt spørsmål til politiske myndigheter om Norge som nasjon skal støtte Ukraina gjennom et offentlig-ideelt samarbeid, for eksempel gjennom veteranorganisasjonene. Svaret lot vente på seg.

våre politiske myndigheter om Norge som nasjon skal støtte Ukraina gjennom et offentlig-ideelt samarbeid, for eksempel med veteranorganisasjonene. Svaret lot vente på seg og ikke før denne våren fikk vi svar fra forsvarsministeren: dette var ikke noe ukrainske myndigheter hadde bedt om. - Når vi så forsøker å få dialog om delfinansiering er det ingen deler av Nansen-programmet som sier at dette er i målgruppen til programmet, sier NVIOs generalsekretær Bjørn Robert Dahl. De femten gjennomføringene har så langt hatt 1100 deltakere fra 340 frontavdelinger, som har returnert til tjeneste med fornyet styrke og kapasitet til å redde liv.

- Det synes underlig, all den tid man ser samarbeidet mellom ukrainske myndigheter og Repower, at man kan komme opp med et slikt svar og det understøtter heller ikke utsagnet som kom i stortingsmelding 15 (2019-2020) om veteranen som ressurs. Her er det mulig å spille på et initiativ som kommet Ukraina til gode gjennom å knytte sammen individuelle styrker med kollektiv prestasjon. Vi får bare stå på videre og håper at flere i veteranmiljøet kan støtte opp rundt dette, avslutter generalsekretær Bjørn Robert Dahl.

An aerial photograph showing several F-35 fighter jets in formation, flying over a vast, snow-covered landscape. The jets are seen from a high angle, with their wings and fuselages clearly visible. The terrain below is a mix of white snow and dark patches of trees or fields. The sky is a pale, overcast grey. The text is overlaid in the upper right corner of the image.

Klar for å bidra igjen. Norske F-35 over Polen i forbindelse med Ellisiv Guard, hvor norske F-35 var stasjonert i Poznan og stod på NATO-beredskap for å delta i beskyttelsen av NATO- og polsk luftrom. I etterkant har NATO-fly flere ganger vært på vingene etter at Russland har krenket polsk luftrom. Samtidig gjør luftforsvaret seg klare for en ny runde med norsk F-35 i Polen.

Foto: Ole Andreas Vekve / Forsvaret

75 år siden: Arvid (93) minnes tiden som ung soldat i Koreakrigen

For 75 år siden deltok Norge i sin første FN-innsats i Korea. Arvid Fjære bærer fortsatt med seg vennskap og erfaringer fra feltsykehuset NORMASH.

Alle foto: Inger Schulstad.
Eier: Trondheim byarkiv

I 1950 gikk Nord-Korea til angrep på Sør-Korea. Offensiven kom overraskende og brutalt, og sørkoreanerne stod dårlig rustet til å møte det militære overfallet.

Nord-Koreas mål var å erobre hele Sør-Korea på bare tre uker. To styrker sto mot hverandre, og utviklingen gikk svært raskt; Sør-Korea ble jaget sørover.

FN oppfordret Nord-Korea om å innstille kampene uten at dette ble tatt til følge.

Vestmaktene, med USA og flere europeiske land, fulgte da FNs vedtak om å støtte Sør-Korea militært. Nord-Korea hadde Sovjetunionens og Kinas støtte og ble sett på som en kommuniststat. Konflikten ble dermed et tidlig symbol på den kalde krigen, en kamp mellom en kommunistisk og en vestlig maktblokk. Dette skjedde bare året etter at NATO ble opprettet.

Koreakrigen skulle imidlertid vare i tre år, langt lenger enn de tre ukene Nord-Korea hadde planlagt. Ingen senere FN-operasjoner har vært så blodige, med så høye tapstall og med så omfattende bruk av tungt militært materiell. 34 000 FN-soldater mistet livet i krigen, hvorav 28 000 var amerikanere,

Helikopter ankommer
NORMASH med to
pasienter (1952).

mens Sør-Korea hadde 162 000 falne – alt i løpet av bare tre år.

HISTORISK DELTAGELSE

Den internasjonale operasjonen i Korea ble satt i gang av Trygve Lie, Norges utenriksminister og den første generalsekretæren i FN. Han spilte en nøkkelrolle i å mobilisere internasjonal støtte til en FN-intervensjon, til tross for sterk motstand. Lie sendte en melding til alle FN-medlemsland og oppfordret dem til å stå opp mot kommunistene. Til slutt valgte 21 nasjoner å delta i innsatsen, og Norge var en av dem.

Norge påtok seg ansvaret for å drive et feltsykehus – Norwegian Mobile Army

Surgical Hospital (NORMASH). Dette var første gang Norge deltok i en væpnet konflikt i et annet land i moderne tid. Norske myndigheter kjøpte et feltsykehus i Japan, med Røde Kors som en aktiv partner i arbeidet, og etablerte det i Korea i 1951.

Feltsykehuset ble bemannet av leger, sykepleiere, sanitetsfolk og militære vakter, og både menn og kvinner bidro under krevende forhold. Blant de sentrale skikkelsene var kaptein Dr. Inger Schulstad, Norges første kvinnelige kirurg og den eneste kvinnelige legen som arbeidet i kampsonen ved feltsykehuset. Å være kvinne i kirurgrollen i en krigssituasjon var svært uvanlig på denne tiden, men Schulstad ble anerkjent som både dyktig og populær under tjenesten.

Norske kvinnelige sykepleiere var også sentrale i den daglige driften av feltsykehuset. De behandlet sårede soldater og sivile, overvåket pasienter etter operasjoner og sørget for hygiene og pleie i et fysisk og psykisk krevende krigsmiljø, ofte under dårlige forhold med kulde, mørke og begrensede ressurser. Arbeidet i en aktiv krigssone var risikofyllt.

Sykehuset gjennomførte i gjennomsnitt åtte operative inngrep per døgn. Totalt tjenestegjorde 623 norske menn og kvinner i operasjonen, som behandlet over 90 000 soldater og sivile. Disse nordmennene reiste ut for å tjenestegjøre i et krigsherjet land langt borte i Øst-Asia, et land mange av dem knapt hadde hørt om.

EVENTYRLYST

En av de gjenlevende veteranene som deltok i Koreakrigen, er 93 år gamle Arvid Fjære. Han forteller at det første sykehuset ble etablert i et bynært område i Roshungvu.

– Teltleiren ble reist inne i en hage med epletrær, og der holdt de til i omtrent ett år. Den første norske kontingenten reiste ned for å bemanne sykehuset, som blant annet →

– Vi fikk sprøyter i nakken, to eller tre ganger. Da var det «point of no return» – jeg var innrullert, og reisen var et faktum. Jeg måtte møte i Oslo på Røde Kors-avdelingen, hvor vi fikk mer informasjon om tjenesten.

☛ hadde en kirurgisk avdeling.

Etter hvert ble sykehuset overtatt av den 8. arme og fikk betegnelsen MASH – Mobile Army Surgical Hospital. Sykehuset ble flyttet til Dogdushon, nærmere frontlinjen, og fikk større aktivitet og ansvar for behandling av sårede soldater. Leiren ble drevet av sykepleiere, kirurger, kokker, sjåførere og vakter, forklarer Fjære.

Han forteller at det var fire kontingenter på omtrent 100 personer hver, og at alle tjenestegjorde i seks måneder.

– Jeg var med i den fjerde kontingenten fra 1952 til 1953. Jeg var 20 år gammel, nettopp ferdig med plikttjenesten i Hæren, og hadde tatt sersjantkurs (USK) på Gimlemoen i Kristiansand.

– Det kom et oppslag fra Forsvaret om at de søkte personell til tjeneste ved det Norske Feltsykehuset i Korea. Vi måtte faktisk slå opp i atlasen for å se hvor Korea lå før vi fylte ut søknaden, humrer han.

Mange syntes det hørt spennende ut og søkte.

– Seks måneder i Korea – det hørt ut som et eventyr. Men da jeg dimitterte fra militærtjenesten, hadde jeg nesten glemt hele søknaden. Jeg jobbet på en gård i Vestfold og funderte på hva jeg skulle gjøre videre, da det plutselig kom et brev fra Forsvaret: Jeg var plukket ut som deltager! Hurra, tenkte jeg.

Den unge sersjanten fikk også brev med innkalling til vaksinasjoner i Larvik hos statslegen.

– Vi fikk sprøyter i nakken, to eller tre ganger. Da var det «point of no return» – jeg var innrullert, og reisen var et faktum. Jeg måtte møte i Oslo på Røde Kors-avdelingen, hvor vi fikk mer informasjon om tjenesten.

– Jeg hadde eventyrlyst og gledet meg til å jobbe på et sykehus og hjelpe sårede soldater. Samtidig lå tanken om å bekjempe

kommunismen i bakhodet – det var jo fienden, påpeker Fjære.

RETT I TJENESTE

Den 7. november møtte Fjære opp på Fornebu. Det var første gang han skulle fly.

– Vi fløy til Sola ved Stavanger, og det var mørkt da vi landet. Vi ble innkvartert på Sola Strandhotell, et fint sted, og jeg fikk enerom. Det var også første gang jeg sov på hotell – en enestående opplevelse. Dagen etter gikk turen videre med SAFE, Bråthens flyselskap. Ruten gikk via Zürich.

– Vi fløy videre til Alexandria i Egypt. Der bodde vi på et fantastisk hotell, og om kvelden ble vi kjørt ut for å se pyramidene i måneskinn. Det var en opplevelse jeg aldri glemmer, sier han.

Hele flyreisen til Østen var lagt opp slik at mannskapet måtte hvile og flyet kontrolleres underveis.

Etter flere mellomlandinger ankom delegasjonen med fly til Tokyo og ble sendt videre i et militærfly til Seoul.

– Da vi ankom Seoul, ble vi hentet av lastebil med kalesje. Det var sent på kvelden og mørkt da vi ble kjørt de ti milene opp til

leiren. Der ble vi raskt satt inn i tjenesten.

– Min første oppgave var å være vakt-soldat. Vi skulle kontrollere hovedporten, registrere bilnummer og sjekke hvor kjøretøyene kom fra og skulle hen.

Hver kveld når mørket falt på, startet skytingen oppe ved fronten, omtrent en mil unna.

– Vi så lysglimtene fra skuddvekslingene og hørte drønnene fra artilleriet, minnes veteranen. – Vi var ti mann i vaktstyrken, og tjenesten var delt i totimers vakter både dag og natt.

Om kvelden, særlig mellom klokken seks og ti, kom ambulansene med sårede soldater.

– Ved fronten var det en samleplass hvor en feltlege sorterte soldatene: Noen ble erklært døde, mens andre ble sendt videre til ulike sykehus. De som hadde granatsplinter i kroppen, måtte som regel opereres. Splintene kunne ligge dypt, og på sykehuset ble sårene åpnet, splintene fjernet, sårene rensset og sydd.

Korea-veteranen forklarer at soldatene kunne være på sykehuset i maksimalt tre dager før de ble sendt videre med helikopter, ➔

Kaptein dr. Inger Schulstad (1920-2010) er nummer to fra høyre. Nummer én fra venstre major dr. Fredrik Blom Hartvigsen (1912-1982). Nummer fire fra venstre major dr. Erling Skouge (1898-1970).

☒ som ofte tok med to eller tre sårede. Han legger til at det var enda en førstegangsopplevelse å se et ekte helikopter.

– Vårt feltsykehus fikk navnet NORMASH, og midt i den krigsherjede leiren sto et av de sentrale teltene merket med Røde Kors, synlig fra luften. Leiren var inngjerdet, og vi nordmenn hadde vår egen vaktstyrke på ti mann. I tillegg var en koreansk avdeling på 30–40 soldater underlagt oss, med ansvar for vakttjeneste, skyttergraver og vedlikehold av piggråd og sperringer.

HUSKER FREMDELES FOLKEVISEN HAN LÆRTE

Fjære forteller at de helst ikke skulle snakke så mye med koreanerne, men det ble likevel litt småprat:

– Vi hadde to–tre vaktposter rundt i leiren, og på hovedporten sto alltid en nordmann og en koreaner sammen. Kommunikasjonen var enkel, men vi lærte hverandre noen få ord.

Men det var gjennom musikk at det virkelig ble en samhørighet mellom soldatene fra to verdensdeler.

– En spesiell opplevelse var musikken: vi lærte dem «Per Spelmann», og de lærte oss den koreanske folkevisen «Arirang». Den

musikalske utvekslingen ble et sterkt bindeledd mellom oss. Fremdeles, den dag i dag, blir «Arirang» sunget på veteranforeningens møter. Jeg kan den fortsatt, sier Fjære.

Han forteller at hverdagen i leiren startet med at det norske flagget ble heist om morgenen.

– Og på kvelden, klokka åtte eller ni, samlet vi oss stille i rekke, med lua på hodet og i giv akt, mens flagget ble firt. Vi var veldig bevisst på hvor vi befant oss. Jeg tror alle hadde det i bakhodet at vi var midt i en krig, selv om vi ikke sto helt i frontlinjen.

– Vi snakket mye om det. Hukommelsen ble preget av spesielle inntrykk – flylyder, helikopterlyder, skuddsalver. Likevel gikk livet sin gang, og frykten var kanskje ikke like overveldende som man kunne tro, påpeker han.

LA PÅ SEG

Ifølge Fjære gir den kjente TV-serien MASH faktisk et ganske realistisk bilde av livet de levde.

– Det var en egen hverdag, der vi skapte små grupper og miljøer. I leiren var det noen få kvinnelige sykepleiere, kanskje seks til ti,

Helmet on!
På vei til fronten.

og det gjorde at soldater stadig prøvde å komme inn i leiren for å møte dem. For å slippe inn måtte man kjenne noen og ha en ansvarlig kontakt som sørget for at gjesten kom seg ut igjen, minnes han.

– Postgangen gikk sin gang. Vi fikk brev hjemmefra og sendte brev hjem. Jeg la faktisk på meg mens jeg var der, for vi fikk amerikanske rasjoner: pannekaker med sirup, eggerøre og mye god mat. Middagene besto ofte av kylling eller andre kraftige retter.

De daglige tjenestene var avhengige av vaktlistene.

– Om kvelden og natta kom det mange ambulanser med sårede soldater. Legene, kirurgene og sykesøstrene jobbet intenst. Vi i vekten hadde også oppgaver ved sykehuset – noen ganger måtte vi hjelpe til med å holde ro, eller snakke med soldater som gråt og lengtet hjem etter å ha blitt operert eller kanskje skulle dø.

Det er spesielt amputasjoner som har satt seg i minnet, sier han.

– Mange soldater måtte få skåret av en arm eller et bein. Det var vi som måtte kaste legemsdelene i en dyp grop. Der ble de overøst med bensin og tent på. Koreanerne mislikte sterkt å delta i dette, og det ble en oppgave vi måtte ta oss av.

Men han understreker at han alt i alt opplevde det som om de hadde det bra som gruppe.

– Vi støttet hverandre, snakket sammen i teltet, delte episoder og erfaringer, påpeker han.

ØDELEGGELSENE GJORDE INNTRYKK

Av og til fikk soldatene også permisjon.

– Det var et døgn fri. Da kunne vi haiket til Seoul. Hvis man sto langs veikanten, var det plikt for bilene å stoppe. På den måten kom vi oss rundt, besøkte andre leirer, eller fikk se litt av sivilbefolkningen.

Det gjorde sterkt inntrykk.

– Mange landsbyer var bygd opp av vrakrester fra biler og stridsvogner. Jeg så også hvordan krigen rammet barn – noen kom bærende på små barn som hadde tråkket på miner. Det gjorde inntrykk på en ung mann som meg. Det fikk meg til å tenke på hvor grusomt dette egentlig var og hvor ufattelig fælt det måtte være å leve i slike kår, sier han.

– Likevel var det også vennskap og samhold som satte dype spor. Vi fikk en

fellesskapsfølelse, både i vår egen gjeng og på tvers av kontingentene. Dette ble grunnlaget for veteranforeningen, «Norske feltsykehusforeningen». Vi som hadde vært i Korea, møttes senere på veteranfester og samlinger, og vi utvekslet erfaringer og minner. Mange av vennskapene lever fremdeles i dag, forteller veteranen.

ET TETT BÅND TIL SØR-KOREA

Da Fjære kom hjem etter kontingenten i Korea, søkte han opptak til et kurs i velferdstjenesten.

– Dette var en ordning som utdannet velferdsoffiserer for alle avdelinger i hæren. ➤

Chow, Kombo og Kim etter behandling hos NORMASH.

☒ Kurset ble holdt i Sannergata i Oslo, og vi var 20 stykker i klassen. Etterpå ble jeg beordret til plikttjeneste i Brigaden i Nord-Norge, på Setermoen, som velferdssersjant. Der hadde jeg med meg erfaringen fra Korea, og det ga en viss respekt. Jeg hadde medaljer på uniformen og noen striper på brystet – ikke mye, men nok til at folk skjønte at jeg hadde vært ute. Likevel ble det ikke snakket mye om det, og jeg gikk inn i et normalt liv, minnes han.

Sør-Korea har likevel hatt en formende rolle i veteranens liv. Etter mange år har kontakten mellom norske veteraner og Sør-Korea fortsatt å være sterk. Fjære forteller at veteranene ofte blir invitert tilbake gjennom veteranprogrammer og offisielle gjensitter. Nå som det nesten ikke er flere veteraner igjen, inviterer de barnebarn til å delta i «revisit-programmet». Fjæres egen datter og barnebarn skal reise dit i november i regi av Sør-Korea.

Under besøkene får de se hvor feltsykehuset lå, møte lokalbefolkningen og delta på minnemarkeringer. Fjære legger til at gjensittene ofte inkluderer både ambassader, veteranforeninger og kulturelle programmer.

– Den første turen var på 1980-tallet, sammen med min kone. Det var en merkelig opplevelse å komme tilbake. Sør-Korea var da bygget opp på en helt annen måte enn da jeg var der. Vi hadde reist fra et krigsherjet land med ruinhauger, humpete veier og sølete marker – det minnet om det vi ser på TV fra Gaza. Nå var det et land med skyskrapere, moderne veisystemer og velkledde mennesker. Jeg ble imponert over hvor raskt de hadde klart å bygge seg opp.

Koreanerne viste ifølge Fjære en enorm takknemlighet. De hadde et eget departement for veteraner og arrangerte mottakelser og program for de besøkende.

NORMASH operasjonstelt, 1952

– Jeg opplevde å bli møtt med respekt og ære. Vi besøkte Busan, hvor en norsk sjømann ligger begravet, deltok på minne-merkinger og ble takket personlig for innsatsen. Koreanerne bukket og sa at uten FN og alle som hjalp, kunne landet deres ha endt opp som Nord-Korea – lukket og undertrykket, sier han.

VAR HELDIG

Koreakrigen var en blodig og grusom konflikt. Mange som deltok opplevde traumer, både psykiske og fysiske, selv om det på den tiden ikke var like mye åpenhet eller kunnskap om «krigspsykologi» som i dag.

– Jeg var en av de aller yngste som reiste ut, bare 20 år gammel, uten kone eller barn, og dermed uten de forpliktelsene som mange andre hadde. For en del var det langt tøffere å reise fra familie og barn for å delta i en krig. Jeg var en ung jyping, eventyrlysten

– Mange landsbyer var bygd opp av vrakrester fra biler og stridsvogner. Jeg så også hvordan krigen rammet barn – noen kom bærende på små barn som hadde tråkket på miner. Det gjorde inntrykk på en ung mann som meg.

og stolt av å få være med. Jeg har møtt veteraner som fikk traumer, som ble psykisk nedbrutt av opplevelsene. For meg ble det annerledes. Jeg tror jeg var heldig, sier han.

Likevel deler han en opplevelse han husker som spesiell: – Jeg husker da jeg kom hjem i juni. Det var midtsommer, og jeg var ute på en gård i Vestfold. Det ble drukket litt øl, og noen satte i gang med fyrverkeri. Jeg begynte å hyle og skrike, for det minnet meg om artilleriet og skuddene i Korea. Det var første og eneste gang jeg fikk en slik reaksjon, deler han, men legger til at han nå i etterkant ser på Koreatiden med takknemlighet.

–Jeg fikk oppleve noe som satte dype spor, både i form av vennskap og som en livserfaring. Den 25. september feirer Sør-Korea frigjøringen fra japansk overherredømme, og jeg skal delta på markeringen i ambassaden. Jeg har vært på tre gjenbesøk til Sør-Korea i alt.

Fjære trekker også fram hvor imponert han er over hva Sør-Korea har fått til på 75 år.

– Fra et land i ruiner har de blitt et giverland, moderne og velstående. Når jeg møter koreanere, bukker de og takker for innsatsen vi gjorde. Den takknemligheten bærer de fortsatt med seg. Det gjør meg både glad og stolt. Tilfeldighetene gjorde at jeg ble en del av dette, og det føles stort å ha bidratt til noe som var så viktig for Sør-Korea, avslutter nittitreåringen.

Møte i FN's sikkerhetsråd.
Foto: International Criminal Court/Wikimedia

Fra Genève til Gaza:

Er folkeretten fortsatt relevant i moderne konflikter?

Soldater sendt ut i oppdrag på vegne av Norge har alltid lagt nøytralitet og respekt for menneskeliv til grunn i sin adferd. Satt på spissen ønsker man egentlig ikke å skape nye veteraner, da flere veteraner er et tegn på at vi mennesker ikke greier å finne en god sameksistens

Fra en skyttergrav i frontlinjen observerer ukrainske soldater en mindre gruppe russiske soldater som nærmer seg. En av russerne går med krykker, mens de andre ser ut til å ha andre skader. De ser ut til å være ubevæpnet, men nærmer seg gradvis de ukrainske stillingene. Russerne viser ingen tegn til overgivelse, så ukrainerne åpner ild. De russiske soldatene faller mot bakken. Noen minutter med stillhet følger, før et artilleriangrep rammer de ukrainske stillingene. Over dem ligger en russisk overvåkingsdrone og observerer hvor skuddene kom fra for å identifisere de ukrainske stillingene. Situasjonen er en av

flere eksempler på brudd på folkeretten i moderne konflikter – i dette tilfellet fra begge sider.

Hors de combat er et folkerettslig begrep som definerer hvem som er ikke-stridende og dermed har krav på beskyttelse. Skadde soldater omfattes av begrepet, så å sende ubevæpnede soldater mot ukrainernes linjer kan utgjøre et brudd på Genèvekonvensjonene dersom soldatene benyttes i angrepet. Ukrainerne som forsvarte stillingene rettet ild mot gruppen med skadde og ubevæpnede russiske soldater, selv om disse hadde krav på beskyttelse. Likevel viste ikke russerne tegn til å overgi seg, som kan tale for å gi ukrainerne en rettferdiggjøring for å åpne ild. For hva skjer når en aktør begår et brudd på folkeretten for å motvirke en motparts tidligere brudd? Hva gjør man om sjansen for å overleve er større om man beviselig bryter folkeretten? Og hvordan kan man bedømme rettferdigheten av slik respons under nødvendighet og forholdsmessighet?

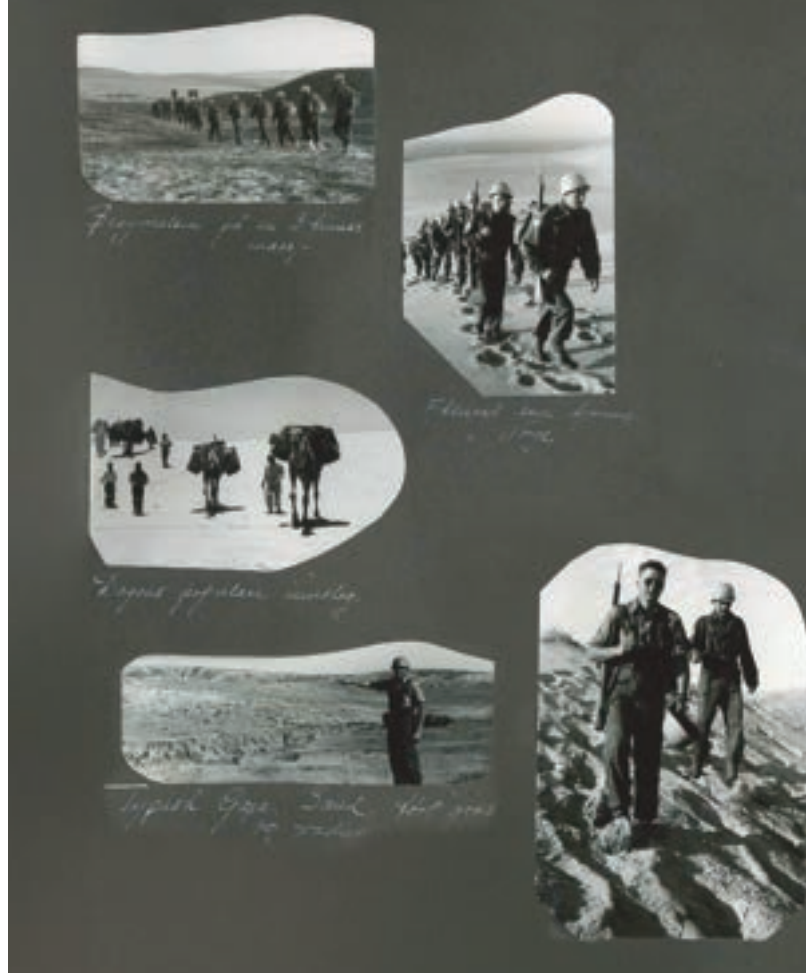
Hvilke vurderinger må gjøres når alvorlige brudd forekommer i praksis?

I nyhetsbildet omtales ofte folkerettslige brudd, og overtramp registreres hyppig. Bilder og videoer av utsultede barn, skadde sivile og ødeleggelse av sivil infrastruktur er å se i aviser, nyhetsreportasjer og sosiale medier hver dag. FNs høykommissær for menneskerettigheter påpekte i juni i år at sivile dødsfall i krig økte med 40 prosent relativt til foregående år. Denne utviklingen henger sammen med et økt globalt konflikt-nivå. Ifølge PRIOs nylige rapport markerte fjoråret det høyeste antallet konflikter på 70 år. Blant nevneverdige moderne konflikter er krigen i Ukraina, krigen på Gazastripen og den sudanske borgerkrigen. Folkeretten er en sentral del av det humanitære og juridiske aspektet ved moderne konflikter. Men basert på økningen i antall drepte sivile, stagnasjon i fredsforhandlinger og økende geopolitisk spenning: er folkeretten fortsatt relevant eller har den gått ut på dato?

Jurist og høgskolelektor i operasjonell rett ved Forsvarets høgskole Mari Negård mener at folkeretten fortsatt er særdeles relevant, kanskje mer enn noen gang. – Folkeretten etterlevs i større grad enn man kanskje skulle tro. Det er mye enklere å observere bruddene på folkeretten enn å observere at den faktisk blir fulgt, sier hun.

HVA ER FOLKERETTEN?

I korte trekk er folkeretten en betegnelse på internasjonale lover og regler, og definerer regler stater må forholde seg til. Folkeretten er ikke en enkelt lov eller bestemmelse, men et samlebegrep for konvensjoner, traktater, statuetter og erklæringer. Folkeretten kan deles inn i underfeltene internasjonal humanitær rett som regulerer krig og konflikter og internasjonale menneskerettigheter som gjelder individers rettigheter i krig og fredstid, og kan overlape med folkeretten. Internasjonal humanitær rett har egne regler for beskyttelse av stridende og sivile. Folkeretten omfatter blant annet Genèvekonvensjonene, FN-pakten, Roma-statuttene for Den internasjonale straffedomstolen, Haag-konvensjonene og flyktningkonvensjonen. Folkeretten overlapper ofte med andre internasjonale juridiske begreper og bestemmelser. Fokuset i denne artikkelen er krigens folkerett, som definerer spilleregler

og rammer i krig. FN-pakten regulerer lovlig bruk av militærmakt. Selvforsvar og kollektivt selvforsvar er lov innen folkerettens rammer. Andre rettferdiggjørelser for bruk av militærmakt kommer gjennom godkjenning av FNs sikkerhetsråd eller direkte invitasjon fra stater som legitimerer maktbruk på deres territorium. Sentralt i krigens folkerett er intensjonen å beskytte de som ikke er i stand til å beskytte seg selv. Folkeretten tar for seg reglene for krigføring uavhengig av lovligheten av krigen i seg selv, mens FN-pakten danner retten og grunnlaget for krigføringen.

I folkeretten står Genèvekonvensjonene sentralt. Den definerer humanitære standarder og spilleregler i krig, og består av bestemmelser og provisjoner for skadde og syke soldater, krigsfanger og sivile. Spillereglene i krig kompliseres av konflikter med uklare parametere for stridende parter. Dette gjelder spesielt skillet mellom statlige og ikke-statlige aktører, men også skillet mellom stridende og ikke-stridende. 196 land har ratifisert Genèvekonvensjonene, men dessverre blir den fortsatt brutt. Intensjonen bak var å forbedre forholdene til skadde og fanger i kriger på midten av 1800-tallet. Partene benyttet da militære ➤

Kollasj av norske soldater på Gazastripen. Foto: Forsvaret

☒ uniformer, en tydelig indikasjon på at vedkommende var stridende. I dagens konflikter kan det være vanskeligere å skille stridende og sivile. På tross av utfordringene med distinksjon, rettfærdiggjør dette aldri målrettede angrep på sivilbefolkningen.

HVOR ER FOLKERETTEN UNDER PRESS?

I Ukraina angriper russiske glidebomber, droner og missiler stadig sivil infrastruktur som skoler, sykehus og boligblokker. Det forekommer brutal behandling av krigsfanger, og henrettelser av både sivile og militært personell som overgir seg. Ytterligere har ukrainske barn blitt sendt

Internt fordrevne og ødeleggelser i Gaza.
Foto: Wikimedia/
Jaber Jihad
Badwan

med tvang til fosterfamilier i Russland, som av noen vurderes som mulig folkemord etter folkeretten, uten at dette er fastslått av en domstol. Dette sier blant annet en rapport fra New Lines Institute in Washington og Raoul Wallenberg Center for Human Rights in Montreal fra 2022.

I Sudan er borgerkrigen mellom regjeringen og militsen Rapid Support Forces (RSF) kjennetegnet av brutale massakrer på sivile. Dagens situasjon i Darfur-provinsen er kritisk, og kan forstås som en fortsettelse av folkemordet som fant sted samme sted tidligere på 2000-tallet. Folkemord er et begrep i internasjonal strafferett som skiller seg fra menneskerettsbrudd og krigsforbrytelser. Folkemord forstås som den

spesifikke intensjonen om å drepe, forflytte og skade med hensikt om helt eller delvis ødelegge en gruppe, ikke bare et større tap av liv.

Den 7. oktober 2023 gjennomførte Hamas og andre palestinske militsgrupper et angrep fra Gazastripen mot Israel. Ifølge france24 som siterer israelske myndigheter ble 1 139 mennesker drept, 373 var israelske sikkerhetsstyrker – resten var sivile. I tillegg ble sivile tatt som gisler. Et uttalt mål for den israelske militære operasjonen er å frigi gislene før fredsforhandlingene kan innledes. Angrepet 7. oktober markerte en eskalering av Israel-Palestina konflikten som har pågått med varierende intensitet siden etableringen av staten Israel i 1947.

Etter artikkel 51 i FN-pakten kan Israel forsvare seg selv, men tiltakene må både være nødvendige og proporsjonale. Den militære responsen på angrepet 7. oktober har vært omfattende, og ledet til mange drepte på Gazastripen. Bombingen og bakkeinvasjonen av det tett befolkede området har medført dokumenterte humanitære lidelser, og en pågående sultkatastrofe. Flere har tatt til orde for å karakterisere Israels fremferd som folkemord, blant dem Amnesty International, flere stater og ulike internasjonale organisasjoner. I september i år konkluderte FNs uavhengige internasjonale granskningskommisjon for det okkuperte palestinske territoriet situasjonen som folkemord. Den israelske statsministeren Netanyahu er etterforsket og siktet av Den internasjonale menneskerettighetsdomstolen for krigsforbrytelser. Negård understreker at vilkåret om intensjon likevel må dokumenteres tilstrekkelig før det kan konkluderes med folkemord rettslig sett.

Ifølge palestinske helsemyndigheter har antall dødsfall på Gazastripen oversteget 65 000, og store deler av befolkningen er internt fordrevne eller flyktninger. En artikkel fra The Guardian omtaler en datalekkasje fra israelsk militær etterretning som estimerte at fem av seks dødsfall på Gazastripen er sivile. Det er svært vanskelig å nøyaktig verifisere antall skadde og drepte.

De menneskelige konsekvensene av folkerettsbrudd er store. Men på et systemisk nivå undergraver også folke-

rettighetsbrudd tillitten i det internasjonale systemet. Dette utfordrer den regelstyrte verdensordenen og setter humanitære prinsipper under press. Det er et klart behov for økt internasjonalt samarbeid om tilgang på humanitær nødhjelp og beskyttelse av sivile i konfliktområder uavhengig av politiske rammer.

PROPORSJONALITET

Proporsjonalitet innebærer at militære angrep, som med rimelighet kan antas å utsette sivile for fare, bare er tillatt dersom den forventede militære fordelene står i et rimelig forhold til den sivile risikoen.

Proporsjonalitetsvurderinger forekommer primært som vurderinger i sanntid av militære sjefer, og tas gjerne case-by-case.

Altså er ikke sivile dødsfall å anse som en krigsforbrytelse dersom proporsjonalitetsprinsippets bestemmelser anses som oppfylt. Det som blir et definisjonsspørsmål er hva «overdreven makt» faktisk innebærer, ettersom dette skillet ikke er klart definert og må baseres på en vurdering i de aktuelle tilfellene.

I lys av de pågående konfliktene ser vi at folkeretten stadig utfordres, og at beskyttelsen av sivile kommer under press når politiske interesser og militære mål veier tyngre enn humanitære hensyn. Dette illustrerer hvor avgjørende det er med klare retningslinjer og uavhengige internasjonale institusjoner som kontinuerlig arbeider for å styrke rettsikkerheten og ansvarliggjøre aktører.

Tross mangelen på en eksakt formel for å vekte militær nødvendighet opp mot utilsiktede sivile følgeskader etter proporsjonalitetsprinsippet, kan det stilles spørsmål til den militære nødvendigheten av de ulike angrepene. Negård poengterer at Israel selv, som alle andre, foretar egne proporsjonalitetsvurderinger. Den enkelte part vil kunne ha et forsterket syn på hva som er militært nødvendig ut fra eget perspektiv. Det er også slik at proporsjonalitetsvurderinger skal tas i forkant av et angrep. I en slik vurdering skal man vurdere situasjonen ut fra informasjonen som med rimelighet var tilgjengelig på tidspunktet for beslutningen.

– Spørsmålet vil derfor bli hva Israel med rimelighet kunne vite om faren for sivile

følgeskader før hvert enkelt angrep, understreker Negård.

DEN INTERNASJONALE STRAFFEDOMSTOLEN

Ifølge Reportere uten Grenser utfører Israel målrettede angrep på journalister. Dette kan tolkes som brudd på prinsippene i folkeretten, men er ikke en juridisk konklusjon basert på en domstols vurdering av bevis. Så langt har over 200 journalister blitt drept i krigen, noe som ifølge en rapport fra Watsons Institute for International and Public Affairs er det høyeste antallet i en konflikt noensinne. Det finnes mange eksempler på prinsipper i folkeretten som ignoreres, men graden av

etterfølgelse varierer blant aktører. Ofte er det slik at en stridende part i større grad følger prinsippene i folkeretten, men likevel bryter den når det er beleilig og anslått som nødvendig. Likevel kan håndhevelseskraften være svak i internasjonale rettsorganer, ettersom en utfordring med internasjonal rett er hvordan den utfordrer staters suverenitet og rettspraksis, noe stater gjerne er motvillige å si fra seg. Det er viktig å understreke at Den internasjonale straffedomstolen straffefølger individer ikke stater.

Den internasjonale straffedomstolen har bred internasjonal anerkjennelse, noe de er avhengig av. Likevel kan man spørre seg hva som skjer med legitimiteten når store stater

Sivile ofre i Bucha i Ukraina i 2022. Foto: VOA/public domain

Norsk FN-soldat i Gaza i 1957.
Foto: Forsvaret

🇺🇳 ikke er medlemmer. – Den internasjonale straffedomstolen har ikke adgang til å bruke tvangsmakt. I praksis vil dette si at Den internasjonale straffedomstolen er avhengig av at medlemsstatene utfører arrestasjoner, utleveringer og andre tvangstiltak. Når dette er sagt fungerer institusjonen i stor grad, og alternativet uten Den internasjonale straffedomstolen er ikke en realitet vi ønsker å leve i, forklarer Negård.

Et berømt retorisk sitat som visstnok ble ytret av den sovjetiske diktatoren Josef Stalin lyder: «Et dødsfall er en tragedie, men en million dødsfall er statistikk». De menneskelige konsekvensene av konflikter, spesielt for de som sitter igjen etterpå, må ikke glemmes. Hvert eneste dødsfall er en tragedie.

FOLKERETTEN SOM PRINSIPP I MØTE MED MODERNE UTFORDRINGER

– Brudd på folkeretten kan aldri rettferdiggjøres, da det direkte undergraver prinsipper om menneskelig verdighet og rettsorden i krigssituasjoner. Det ubehagelige faktum er likevel at brudd forekommer i de fleste væpnede konflikter. Krigsforbrytelser begås på begge sider, selv om graden av systematikk og alvor varierer. Etterlevelsen av folkeretten formes ikke bare av regler, men også av rutiner, doktriner og den interne kulturen i styrkene som fører krigen.

Reglene er ment å være praktisk anvendelige. Engasjementsreglene begrenser handlingsrommet, og både den politiske viljen og hensiktene til den militære ledelsen er også svært avgjørende, understreker Negård.

Den teknologiske utviklingen i moderne krig åpner opp for langtrekkende og avanserte våpen som missiler, GPS-koordinerte granater og avanserte droner. I likhet med høyteknologiske våpen, leder innovasjon i krigssituasjoner til billigere og mer tilgjengelige alternativer som lavkost-droner, improviserte bomber og andre måter å lage våpen på med begrensede ressurser. I konvensjonelle og ukonvensjonelle kriger blir skillet mellom legitime og illegitime mål ofte raskt brutt. Mange mål kombinerer sivil og militær infrastruktur, og da gjerne ting som broer, jernbaner, strømnett osv. I urban krigføring går skillet på tvers av mål ettersom kamper tar sted i tettbygde områder der sivile mennesker og infrastruktur havner i kryssilden.

Hovedutfordringene med å beskytte sivile i krig er uklare fronter, urban krigføring og nye angrepsmetoder. – Folkeretten forbyr angrep på sivile, men kompleksiteten i moderne kriger medfører utfordringer i praksis. Når det kommer nye våpen og avanserte våpensystemer kan dette bidra til økt presisjon som mer effektivt kan skåne

sivile liv. På den andre siden kan ikke mer avanserte våpen erstatte pålitelig og presis etterretning om hvor militære mål befinner seg, forklarer Negård.

FOLKERETTEN - FORTSATT RELEVANT ELLER GÅTT UT PÅ DATO?

Folkeretten er essensiell i konflikter, men det er rom for forbedring. Ved å fasilitere bedre opplæring for militært personell, utøve klare engasjementsregler og juridisk forankret og integrert rådgiving i felt vil implementeringen av folkeretten styrkes. Fremveksten av autonome beslutnings-systemer i moderne våpen bør utarbeides, spesifikt med tanke på teknologisk regulering og krav til menneskelig kontroll. Militære angrep som setter sivile liv i fare, kan være basert på et svakt etterretningsgrunnlag og identifikasjon av mål. Vurderinger gjort av skadepotensial med tanke på proporsjonalitet må omfatte en grunnleggende intensjon om å redusere risikoen for feilangrep. Internasjonale rettsprosesser er avhengig av sterke initiativ og ønske fra stater om å støtte implementeringen av folkeretten i praksis. På samme måte er institusjoner som Den internasjonale straffedomstolen avhengig av bred legitimitet og etterlevelse i bestemmelsene og avgjørelsene som blir gjort. – På tross av kompleksiteten i moderne konflikter må folkerettens bestemmelser være fremtredende som grunnpilarene i en så humanitær som mulig fremgangsmåte i konflikter. Dette må respekteres uavhengig av omstendigheter, og være kompasset som veileder aktører i konflikter, poengterer Negård.

Hun understreker at reglene i krigens folkerett etterlevs i større grad enn man skulle tro. At det forekommer særdeles hyppige

brudd på folkeretten er en vanlig misforståelse, og en forenkling av realiteten. Det er enklere å observere bruddene på folkeretten, enn å observere at den faktisk blir fulgt. På samme måte er det utfordrende å visualisere hvordan fraværet av folkeretten hadde påvirket dagens konflikter. Den humanitære folkeretten har redusert omfanget av tap av sivile liv, voldens omfang og holdt visse våpen unna slagmarken. – Brudd på folkeretten får mye oppmerksomhet, men dette bør ikke overskygge graden av etterlevelse i praksis. Uten folkeretten ville vi mest sannsynlig sett mer omfattende lidelser i dagens konflikter. Folkeretten danner normative rammer som gir oss mulighet til å fordømme, straffeforfølge brudd og forebygge gjentakelse, til tross for at den er langt fra perfekt, avslutter Negård.

Av den grunn må relevansen til folkeretten vurderes ut fra den reelle effekten den har på menneskelig sikkerhet, og ikke bare fra mediedekningen som følger brudd. Folkeretten er fortsatt essensiell og nødvendig å forholde seg til i moderne konflikter. Det juridiske rammeverket begrenser omfanget av vold, muliggjør rettslig ansvar og skaper normative forventninger som styrker en internasjonal evne til å kritisere og påføre press. Men reglene er ikke selvgående. Dette krever implementering, teknologisk tilpasning og viktigst av alt politisk vilje for å håndheves. I stedet for å spørre om folkeretten er utdatert bør spørsmålet være hvordan vi styrker den i møte med utfordringer som preger slagmarken i det tjuelførste århundre. Dette er praktiske utfordringer, ikke et prinsippproblem.

Fakta

Mekanisme/institusjon	Mandat og ansvarsområde	Begrensninger
FN-sanksjoner	Sikkerhetsrådet kan implementere militære tiltak og økonomiske sanksjoner.	Avhengig av politisk vilje. Permanente medlemmer i sikkerhetsrådet har vetorett.
Den internasjonale domstolen	Løser saker mellom stater og kan gi bindende dommer.	For å ha jurisdiksjon må stater gi sitt samtykke. Har ingen reell tvangsmakt.
Den internasjonale straffedomstolen	Straffeforfølger enkeltpersoner for menneskerettighetsbrudd, folkemord og krigsforbrytelser.	Gjelder stater som har ratifisert Roma-statuetten, eller direkte henvisning fra sikkerhetsrådet. Har ingen reell tvangsmakt.
Den europeiske menneskerettsdomstolen	Behandler saker som omhandler klager mot stater for brudd på menneskerettighetene. Dommer er bindende.	Begrenset til medlemsland. Har liten reell tvangsmakt.

Dick Zeiner-Henriksen, Tobias Bang Hansen og Ragnar Ulstein. Foto: Asbjørn Lysgård

«Da krigen kom til gata vår» *En bok om Kompani Linges yngste kriger*

På slutten av 1920-årene var det få som trodde at en ny storkrig kunne bryte ut i Europa. «Ingen skal få meg tro at der kommer nogen ny stor krig i Europa, så lenge den nuværende generasjon er i live», uttalte stortingsrepresentant og redaktør Rolf Thommessen i «Tidens Tegn» i 1929. Dette tankegodset dannet dessverre grunnlaget for norsk forsvarspolitik på 1930-tallet Utenrikspolitikken bygget i stor grad, da som nå, på forestillingen om at Norge kunne regne med hjelp utenfra dersom vi ble angrepet. Som så mange andre var 16-åringen Dick Zeiner Henriksen usikker på hvem som angrep Norge. Var det engelskmennene eller tyskerne? All tvil ble revet til side på morgenkvisten da man i Aftenposten kunne lese tyskerne hadde rykket inn i Oslo og at både Bergen, Trondheim, Stavanger, Kristiansand, Horten, Narvik og flere andre byer var besatt. Slik kom krigen til Norge og Uranienborgveien.

Dette er bakteppet til boken om Dick Zeiner Henriksen ført i pennen av Dag Rydmark.

For meg var Dick et begrep, forklarer Rydmark. -En utilnærmelig grå eminense som jeg visste hadde en historie å fortelle, men bundet av et taushetsløfte han hadde holdt gjennom hele livet. Som ung informasjonssjef i FN-Veteranenes Landsforbund, nå NVIO, møtte jeg fra tid til annen Gunnar «Kjakan» Sønsteby da han var innom våre kontorer i bygning 22 på Akershus festning, der også Krigsinvalidforbundet holdt til. Hans milde fremtoning vekket alltid respekt, og når han kom inn, kunne man nesten kjenne et sus av ærbødighet. Han inviterte meg til et møte i Lingeklubben og slik ble min interesse for Kompani Linge til.

-Jeg husker mitt første møte med Richard, eller Dick som alle kalte ham. Det var en gnistrende kald vinterdag i november. Jeg hadde knapt rukket å ringe på før døren ble

åpnet. Foran meg stod en ulastelig antrukket herre på 92 år iført hvit skjorte, slips og blazer og med øyne like tindrende klare som hans hukommelse og fortellerevne, sier Rydmark.

På flygelet sto et fotografi av broren Erik som mistet livet i konsentrasjonsleiren Dachau rett før 2. verdenskrig var over. Han ble arrestert hjemme hos Dick etter aksjonen i Kirkeveien 90, ledet av Max Manus. Dypt beveget fortalte han at det var hans skyld at Erik ble tatt. «Jeg savner ham meget,» la han stille til.

- Dick var tydelig på at livet ikke bare er svart eller hvitt, rett eller galt eller god eller vond, men full av nyanser. Derfor blir historien om Dick et dypdykk i menneskesinnets indre når situasjonen tvinger dem til å måtte ta et valg, sier

Medlemmer i
Lingekompaniet
Grebe Red. F.v.:
Fredrik Brandt,
Rikard "Dick"
Zeiner-Henriksen,
Hans "Kyllingen"
Storhaug og
Oddvar Dobloug.

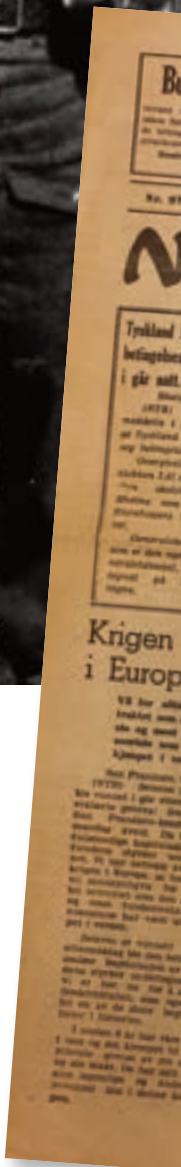
☒ Rydmark som mener boken, på grunn av dagens europeiske sikkerhetssituasjon, også taler til den yngre generasjonen. Han forteller at Dick selv ønsket at hans historie skulle formidle nettopp budskapet til unge mennesker som til alle tider har stått overfor valg om å ta standpunkt, når friheten og nasjonens selvstendighet var truet.

Boken handler ikke bare om Dick Zeiner Henriksen. Den gir et tidsbilde av en ung gutt fra Frogner, 16 år da krigen brøt ut, og de standpunkt han tok. Flere av hans venner

ble tatt og henrettet. Dette plagde han i alle år. Hvorfor de og ikke ham?

Avslutningsvis har Rydmark tatt med historien om opprettelsen av Lingeklubben og beskriver de interne forhold i starten og helt frem til i dag.

Boken er spennende lesning for de fleste, og kan forhåndsbestilles via internett på www.dakrigenkom.no eller ved å sende en mail til bestilling@styrk.no.

Rikard "Dick"
Zeiner-Henriksen.

UTDRAG FRA BOKA:

«Vi må snakke sammen».

«Møt meg utenfor Uranienborgveien 2», sa Arne Diesen til meg en dag. Jeg hadde så vidt møtt ham tidligere, så jeg visste han var OK.

«Men akkurat der!», fikk jeg stotret fram.

«Det er jo utenfor Offisersklubben til Gestapo! Er det så lurt da?»

«Sånn blir det», sa han og forsvant.

Lent mot gjerdet til Gestapo-klubben stod vi da og pratet som normalt mens menn i lang lærfrakk eller i SS' sorte uniform gikk inn og ut av den staselige bygningen.

Arne Diesen fortalte han representerte en gruppe karer som var kommet fra England og som hadde behov for assistanse til å spre flygeblader og aviser i Oslo til nordmenn, men også til de tyske troppene i byen. Det ville etter hvert bli snakk om å delta i sabotasjeaksjoner. Å få arbeide sammen med disse guttene fra England hadde etter hvert blitt min store drøm. Jeg trengte derfor ingen betenkningstid.

«Jeg er med,» svarte jeg med en stemme som nesten sprakk av stolthet.

«Bra, men det under en forutsetning», fortsatte Arne.

«Det er at du bryter kontakten med de organisasjonene og de karene du har arbeidet sammen med til nå. Dette er viktig av rene sikkerhetsgrunner», fortsatte han.

Dette var jo litt trist, men nå som både Emil og Arne Myklebost var borte hadde jeg ikke lengre så nær personlig kontakt med noen av dem. Dette var derfor ikke noe stort offer.

«Da er vi enige», sa han og trykket meg i hånden.

«Avtale», svarte jeg.

Det gikk ikke lang tid før jeg ble kontaktet på ny. Denne gang ble jeg tatt med til en leilighet. Der møtte jeg for første gang Max Manus og Gregers Gram. Vi opererte alle med dekknavn. Max het «Tollef» og Gregers gikk under navnet «Karl Johan.» Til å begynne med var vi et par mann, og han som jeg kom til å arbeide mest med var

Jakob Strandheim og Dick Zeiner-Henriksen utenfor den norske ambassade i London.

en høy, mørk kar som het Roy Nielsen. Han var i slutten av 20-årene og bodde i Haxhausensgate på Frogner. Hva han egentlig drev med ante jeg ikke, men Roy og jeg ble nærmest uadskillelige. Senere skulle vi utføre de fleste oppdragene sammen.

Nå ble det mer fart i sakene. Instruksjonen ble trappet opp, våpnene nyere og mer egnet for operasjoner i byer hvor det var uhensiktsmessige å drasse rundt på maskingevær, rifler og maskinpistoler. Jeg utvidet kontaktnettet og ble kjent med karer som Svein Blindheim og William Houlder. Vi tilbrakte mye tid sammen og ble godt kjent. «Karl Johan» (Gregers Gram) var en meget fargerik person på rundt 25 år med en smittende sans for humor og en fandenivoldsk holdning. Han var først og fremst involvert i psykologisk krigføring med alt hva det innebar av påvirkning av

fienden, men arbeidet også med å vinne «hearts and minds.» Gregers arbeidet tett med Max og begge var medlem av den gruppen av Kompani Linge-karer som kom til å hete Oslogjengen.

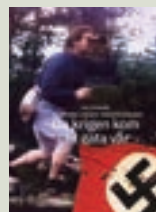
Gregers var en spesiell kar som egnet seg bedre for psykologiske operasjoner enn væpnede aksjoner. Han pleide å skryte av at det bodde en edderkopp i løpet på pistolen hans. Han hadde også en bisarr, nærmest makaber sans for humor. Han pleide å arrangere møter med oss andre på Vår Frelzers Gravlund.

Han pleide å si: «Det er så fredfullt her – og her skal vi tross alt alle hvile til slutt.» Ikke akkurat en oppmuntrende betraktning, men sett fra et sikkerhetsmessig ståsted var det en fornuftig møteplass med god oversikt og flere rømningsveier.

Han visste nok hva han gjorde.

Fakta

Richard «Dick» Zeiner-Henriksen (født 1. august 1924 i Leningrad, død 12. mai 2016) var en norsk motstandsmann og sabotør under andre verdenskrig. Dick var medlem av Lingekompaniet og aktiv under andre verdenskrig. Han var én av tre som holdt vakt da Max Manus, Gregers Gram og Edvard Tallaksen skulle tilintetgjøre arkivet i "Kirkeveien 90" for å hindre masseinnkallelse til tysk tjeneste. Han var da 16 år. Han var tilknyttet motstandsgruppene Milorg, Kompani Linge og Grebe Red, og tjenestegjorde de siste årene av krigen for Special Operations Executive (SOE) i Rondane og på Dovrefjell.

«Da krigen kom til gata vår».

ISBN 978-82-92444-12-2

Utgitt av Styrk forlag. 320 s.

Bestilles på

www.dakrigenkom.no.

Veteranpris kr 250,-

Forfatter Dag Rydmark (f. 1960) kommer opprinnelig fra Bodø, men bosatt i Tromsø etter studier på Universitetet i Tromsø. Ledererfaring fra offentlig og privat sektor og fra Stortinget som politisk rådgiver. Delforfatter i boken om Akersgaten 18 - historien om et huset 1873 – 2023. Journalist, redaktør og skribent med saksfeltene Arktis, forsvar, historie og samfunn.

ORGANISASJONSNYTT S.39-51

- 10-ÅRSJUBILEUM FOR NFIU-PIONERENE
- BATTLE FIELD ORIENTATION TOUR RJUKAN
- 85 ÅR SIDEN GJENEROBRINGEN AV NARVIK
- LANDSSKYTTERSTEVNET I KONGSBERG
- INGEN RESPEKT FOR AVSTANDEN

2017: Møte i Adazi, fra venstre Major Bjørn Vikås, NATOs generalsekretær Jens Stoltenberg og Major Beathe-Kristin Andestad. Foto: NATO

10-årsjubileum for NFIU-pionerene i Latvia

Fredag 5. september markerte NATO 10-årsjubileet for etableringen av NATO Force Integration Unit Latvia (NFIU Latvia). Etableringen for 10 år siden skjedde på bakgrunn av Russlands annektering av Krim-halvøya i 2014 og separatistenes herjinger øst i Ukraina.

NFIUer ble da etablert i Estland, Latvia, Litauen og Polen. Hovedoppgaven for NFIU Latvia er å støtte forberedelsene til utplassering av NATO-styrker i Latvia, spesielt Very High Readiness Joint Task Force (VJT) og andre NATO Response Force

(NRF)-elementer. Enheten ble aktivert 1. september 2015 og hadde sin offisielle åpningsseremoni 17. november 2015. En av de første store oppgaver var å forberede ankomsten av den kanadisk-ledede Enhanced Forward

Presence Battlegroup sommeren 2016. Å vise evne til rask militær støtte til NATOs østflanke er fortsatt avgjørende for alle de Baltiske landene, og er kanskje viktigere enn noensinne i disse dager.

4. januar 2016 møtte major Beathe-Kristin Andestad (Hæren) og major Bjørn Vikås (Luft) opp og meldte seg til tjeneste i NFIU Latvia, som stabs-offiserer, henholdsvis som J1

Fremmøtte pionerer. Foto: Bjørn Vikås

personell og J3-3 Air Ops.

– Vi var begge erfarne offiserer med flere turer ut i internasjonal tjeneste, og som nå ble beordret til stillinger i NFIU Latvia. Vi var klare til å bidra til etablering og drift av den nye avdelingen, sier Andestad. Siden dette hovedkvarteret var i etableringsfasen var det mange oppgaver å ta fatt på, noe arbeid var startet, men ikke ferdigstilt. Samtidig kom stadig nye utenlandske NATO offiser/NCOer, og personell fra Latvia. NFIU LVA skulle bestå av 20 +/- fra Host nation (Latvia) og 21 internasjonale.

En arbeidsoppgave var å bidra til at alle prosedyrer og retningslinjer ble utarbeidet i samarbeid med overordnet myndighet, Multinational Corps Northeast (MNC North East) og

Host Nation. NFIU måtte finne sin plass i NATO organisasjonen og hos Latvias myndigheter.

– Det ble mye «nybrottsarbeid» i høyt tempo. Mange store øvelser sto for døren, og vi måtte gjøre best, og mest mulig, forberedelser for å gjøre klart til mottak av øvingsstyrker fra mange land. Nasjonale begrensninger gjorde det slik at innkomne og utgående avdelinger måtte separeres for å få plass i landet. NFIUs første store utfordring ble avslutning av en storøvelse i juni 2016 på 2500 mann på en torsdag – for så å ta imot Enhanced Forward Presence Battlegroup allerede på lørdagen etter. Dette klarte vi.

Vi var også ute i distriktene for å promotere NATOs tilstedeværelse i

landet. Dette var utfordrende spesielt i øst-Latvia der det er sterk russisk dominans. Team fra NFIU ble satt sammen for slike oppdrag og vi norske ble ønsket med på de fleste ➡

Merke NFIU Latvia. Foto: NATO

Foran flagg. Fra venstre major (P) Bjørn Vikås, oberst Eriks Naglis NFIU 1.commander, oberst Janis Gailis NFIU 2.commander og major (P) Beathe-Kristin Andestad. Foto: Bjørn Vikås

☞ av dem. Vi skulle være brobyggere, smalltalk og «myke opp» atmosfæren. I forbindelse med vår deltakelse på møter med lokale politikere og i møter med lokalbefolkningen erfarte vi både støtte og glede for at vi var der, men også motstand og kepsis. Vi var også ute for episoder hvor vi ble trakassert på vei til vårt daglige tjenestested om vi gikk i uniform. Uansett så er alle erfaringer gode å ha med seg, på godt og vondt, sier Andestad.

Trusselen fra Russland var høy og det var høyt fokus på det som skjedde øst for Baltikum og internt i landet.

Nesten 27% av landets befolkning er av russisk herkomst og har begrenset statsborgerskap. I noen byer, som Daugavpils og Rezekne, er russere og belarusere i flertall. I tillegg til disse var det registrert 30 000 med russisk statsborgerskap i landet.

– Latvia er det baltiske landet med flest russere. Derfor var det naturlig at russisk påvirkning av disse innbyggerne i landet ble fulgt nøye av

nasjonale myndigheter. Dette preget også vårt NATO-opppdrag. I tiden fra 2016 til 2018 rapporterte vi direkte om forholdene i Latvia til Forsvarsjefen, og ga gode øyeblikksbilder på aktivitetene i landet. Men til tider savnet vi respons hjemmefra og hadde inntrykk at vi var glemt, og at kanskje våre rapporter ikke «ble lest». Uansett, så preget vi NFIU med våre norske verdier, sier hun.

I 2017 besøkte Jens Stoltenberg, NATOs daværende generalsekretær, Adazi-øvingsområde i Latvia og nordmennene møtte han til en uformell samtale.

Jubileumsdagen 5. september 2025 startet ved hovedbygget for NFIU med oppstilling, parade, musikk og taler fra representant fra Forsvarsdepartement og fra oberst Dzintars Roga, Commander NFIU.

– Vi ble begge overrasket da det, under en av talene, ble kunngjort at vi begge ble tildelt en NATO-medalje for vår innsats. Det ble et hjertelig

gjensyn med gamle kollegaer, med oberst Eriks Naglis 1.commander og oberst Janis Gailis 2.commander, samt den gang forsvarsminister Mr.Raimonds Bergmanis. Vi var pionerene og sammen gjorde vi NFIUs oppdrag mulig, på svært kort tid, sier Andestad.

Talene i solsteken ga et tilbakeblikk på 10 år i en krevende tid for Baltikum og på hvor viktig det er å holde dagens fokus på trusselen fra øst. NFIU og NATO-styrkers tilstedeværelse i regionen er avgjørende for en fortsatt trygg fremtid, mener Andestad.

– Vi tenkte tilbake på vår tjeneste og ser vi hadde en interessant, utfordrende og meget givende tjeneste ved NFIU hvor vi også tilegnet oss en god del erfaringer, sier hun.

På kvelden var det høytidelig jubileumsmiddag ved National Defence College der ledere og ansatte i NFIU var samlet til sosialt samvær. Nåværende Commander oberst

Dzintars Roga innledet jubileumsmiddagen med å rose alle som fra starten av har bidratt til å bygge NFIU Latvia. Flott mat og god musikk fra Latvijas Nacionālo bruņoto spēku orķestris.

Etter å ha bodd noen år i Riga ble de kjent med, ikke bare kollegaer, men også mange andre latviere.

– For oss var det veldig interessant å høre deres perspektiv på utviklingen, hva de hadde opplevd og hvordan de ser på fremtiden. Det er ikke til å glemme fakta; at de er bekymret for fremtiden. For oss er det veldig forståelig med viten om hva de har måttet gå igjennom. Latvias historie, og for øvrig hele Baltikum, er verdt å sette seg inn i, noe som gir en bedre forståelse for hvordan latviene tenker og har det i dag. Så sent som i 1991 ble Latvia en selvstendig stat, men ikke helt uten kamp. Så de fleste av våre kollegaer, som enten var barn/ungdom i 1991, visste godt hva det vil si å være styrt av Sovjet, og hvilke utfordringer de hadde da. Våre latviske kollegaer og venner delte villig sine erfaringer og oppfatninger med oss. Så for oss er det forståelig at ikke alle latviere er like positive for fremtiden, tatt i betraktning alt som skjer nå med presset fra øst, sier hun.

– Da vi fikk invitasjonen til dette jubileet kontaktet vi forskjellige instanser i Forsvaret for å undersøke om noen kunne bidra med økonomisk støtte til vår deltakelse. Dessverre var det bare negative svar fra Forsvaret. Personell i PE-stillinger får ingen anerkjennelser eller oppmerksomhet fra Forsvaret. Det eneste positive svar var fra NVIO som sa ja til å dekke deler av reise og opphold. Så tusen takk til NVIO for bidraget. Vår deltakelse ble veldig godt mottatt blant NATO venner, så takk til NVIO som gjorde dette mulig. Selv om vi er pensjonister, viste vi en verdig deltakelse og representerer stolt det norske flagget, avslutter Andestad.

Oberst Dzintars Roga. Foto: Bjørn Vikås

Latvijas Nacionālo bruņoto spēku orķestris. Foto: Bjørn Vikås

Hedersløpet 2025

FOTO: GEIR-OTTO MYRANN OG MARIT PEDERSEN

Forsvarssjef Eirik Kristoffersen.

Løpere på vei ut av hovedporten på Akershus festning.

Mange kjente ansikter i løypa.

Løpet startet med kransnedleggelse på veteranmonumentet med tale av oberst Lysgård. HV-ungdommen og mannskap fra hangarskipet USS «Gerald R. Ford» bidro.

Veteraninspektør Ranie Tomter.

Mannskap fra hangarskipet, USS «Gerald R. Ford» bidro rundt om i løypa.

47 deltagere klare for helgens BOT.

Inne i fjellet, på vei opp til Gaustadtoppen. Vannet flyter i skinnegangen.

Gaustadtoppen i gråvær.

Battlefield Orientation Tour Rjukan

NVIO AVD. KONGSBERG

47 veteraner, venner og nærmeste var klare for en av årets vakreste opplevelser, da NVIO avd. Kongsberg arrangerte årets Battlefield Orientation Tour Rjukan i begynnelsen av september.

På Gaustadtoppen ble det omvisning i tjukk tåke. Omvisning ble det også i det gamle NATO-anlegget, før ferden gikk videre til Rauland Høyfjellshotell. Der var det mange som endte dagen med en tur i bassenget og badstuen, for å runde av etter en svært våt dag. Lørdag gikk alle turen fra Rjukan Fjellstue til Vemork via Hjordalen. Imponerende, ikke minst av eldste deltaker på 85 år. På kvelden var det

som vanlig et forrykende show av Tor Nicolaysen.

–En fantastisk helg er over og ikke minst takket være en eventyrlig historieforteller i Tor.

Nye nysgjerrige bør få med seg denne fantastiske helgen, neste år, oppfordrer Truls Hedenstad i NVIO avd. Kongsberg.

Forsvarsministeren bekranser monument på Narvik gravlund.

85 år siden gjenerobringen av Narvik

28. mai var det 85 år siden gjenerobringen av Narvik fant sted våren 1940. Det var i slaget om Narvik at styrker fra Frankrike, England, Polen og Norge påførte Hitler-Tyskland deres første nederlag under 2. verdenskrig. For motstandskampen i Europa ble Narvik et symbol på alliert samhold og styrke.

NVIO AVD. OFOTEN

Narvik hadde strategisk og økonomisk betydning for Tyskland, Sovjetunionen og vestmaktene, fordi store deler av jernmalmen fra gravene i Kiruna ble skipet ut derfra. Narvik var dessuten den eneste norske byen nord for polarsirkelen med tilknytning til jernbanenettet på nordkalotten. Behovet for jernmalm til produksjon av krigsmateriell var hovedgrunnen til okkupasjonsmaktens ønske om kontroll over Narvik og jernbanen. Slaget om Narvik fant sted under ekstreme værforhold, i mørke, i bratte

fjellsider som stupte ned mot fjorden, og i et ugjestmildt område uten veier og dårlige forsyninger.

85-års-markeringen ble gjennomført av Narvik kommune, Forsvaret og den polske foreningen i Narvik, med representasjon fra Forsvarsdepartementet, Polens, Frankrikes og Storbritannias ambassader, samt samt en stor delegasjon fra Polen på 400 deltakere.

Programmet var i hovedsak tilrettelagt for Polens delegasjon, som blant annet besto av 15 gjenlevende krigsveteraner. NVIO avd. Ofoten var

invitert til å delta i seremoniene av den polske foreningen i Narvik. Programmet ble gjennomført over fire dager, og startet 27. mai med innleid båt for den offisielle polske delegasjonen og krigsveteranene, samt inviterte gjester. Turen gikk til stedet hvor jageren ORP «Grom» ble senket utenfor Narvik den 4. mai 1940 og 59 polske soldater mistet livet. Krigsveteranene hedret de falne med å legge blomsterkrans på sjøen.

28. mai startet med foredrag i Folkets Hus ved Forsvaret. Ordfører Rune Edvardsen ønsket velkommen. Det var innlegg ved forsvarsminister Tore O. Sandvik, oberstløytnant Knut Werner Hagen og professor Gunhild Hågensen Gjorv. Deretter ble deltakerne fraktet med buss til Narvik gravlund hvor det ble foretatt høytidelig bekransning av alle minnes-

21. Podhale Rifles Brigade æresgarde.

merkene for de falne respektive fra Norge, Frankrike, Polen, Storbritannia og Tyskland.

Etter lunsj fortsatte programmet med parade gjennom Narvik sentrum ved 21. Podhale Rifles Brigade musikkorps og 21. Podhale Rifles Brigade æresgarde frem til minnesmerket for frigjøringen i 1945 «Trinigon» på Parkhalltaket. Musikkorpset og Scherzo ungdomskor holdt en flott minnekonsert, før «Kontoret for krigsveteraner og ofre for undertrykkelse» (UDSKIOR) ved leder Lech Parell foretok medaljeseremoni med tildeling av medaljen «Pro Patria» (For Fedrelandet) til arrangørene for markeringen, blant annet tillitsvalgt i NVIO avd. Ofoten, Jostein Pedersen. Dagen ble avsluttet med gallamiddag for den offisielle polske delegasjonen og inviterte gjester.

Programmet fortsatte 29. mai på Håkvik gravlund, med minneseremoni og bekransning av det polske minnemonumentet. Deltakerne ble deretter fraktet videre med buss til Grindjord hvor det britiske og det polske minnesmerket i tillegg til installasjonen «Krigshistorisk landskap - Skjomnes» er

Pro Patria-medaljen til Jostein Pedersen.

lokalisert til minne om de britiske og polske alliertes innsats. Her ble det høytidelig bekransning bekransning av monumentene. Dagen ble avsluttet med foredrag i Ragnhild Olstad-salen (auditoriet) Narvik krigsmuseum, om de polske fartøyenes innsats i sjøkrigen i Narvik ved visedirektør Marinemuséet i

Gdynia Aleksander Gosk. Programmet ble avsluttet 30. mai med minnehøytidelighet, taler og bekransning av minnesmerket «Krigeren Grom» i Taraldsvik. NVIO avd. Ofoten benyttet anledningen til å overrekke en rallar på sokkel til leder Lech Parell i UDSKIOR, som takk.

NVIO deltok på årets Landskytterstevne i Kongsberg

NVIO AVD. KONGSBERG

Årets stevne ble gjennomført på Heistadmoen, utenfor Kongsberg, i begynnelsen av august. Over 500 skyttere deltok og totalt inntok cirka 20 000 personer byen den uken.

NVIO avd Kongsberg satte sammen vaktlag fra NVIO avd Eiker og Kongsberg Lotteforening for å markedsføre vårt arbeid for veteranene og deres familie. For Lottene var det å spre informasjon om deres aktiviteter.

– Vi la denne gangen vekt på kameratstøtte og veteran treff, samt familiearrangement, sier Truls Hedenstad.

– Vår stand var godt bemannet gjennom hele stevnet, og regionsarbeidet viste seg å fungere godt. Hyggelig var det også å vise frem det

nyetablerte samarbeidet med Lottene, sier han. Han understreker at de var heldige med beliggenheten, og fikk god

kontakt med publikum.

– Standen var godt besøkt av veteraner fra hele landet, sammen med nasjonale politikere, Forsvarssjefen og ikke minst vår egen president Ole Asbjørn Fauske, sier Hedenstad.

Så en natt kom det som kunne blitt stevnets katastrofe, – nemlig vinden. Det var like før standen føk til himmels, selv med 35 kilos lodd i hvert hjørne.

– Det var mange telt som ble ødelagt den kvelden og natta. Noen salgsboder ble borte.

Vårt telt ble pakket sammen, med god hjelp av gode naboer. Det ble heldigvis ingen ødeleggelser på vårt utstyr. Dagen etter byttet vi over til en litt luftigere stand, med forbundskontorets tilhenger, som trekkplaster. Den er foliert med fine bilder og logo, så den kom virkelig til sin rett i markedsføring av vår stand, sier Hedenstad.

– NVIO avd Kongsberg vil takke sekretariatet for all hjelp og støtte i forbindelse med årets Landsskytterstevne og selvsagt NVIO avd Eiker for hjelp til bemanningen, avslutter han.

Ingen respekt for avstanden

Lørdag 30. august gikk ultraløpet «No guts no glory» av stabelen, et backyard-inspirert løp arrangert av Fjernoppklaringseskadronen i Etterretningsregimentet i Hæren for sine veteraner og tidligere ansatte. Løpet ble gjennomført i Setermoen leir i Indre Troms. NVIO stilte med finisher-shirts til alle deltakerne.

Løpet følger konseptet «last man standing» – i tråd med Fjernoppklaringseskadronens eget motto «ingen respekt for avstanden». Løpet samlet et sterkt felt, og hele 15 deltakere fullførte 12 timer med løping, tilsvarende 80 km. I tillegg klarte fem løpere å presse seg helt til 100 km.

Dagen var preget av samhold, mestring og meget god stemning. Arrangementet ble en stor suksess, og arrangøren vil understreke viktigheten av slike arenaer for tidligere ansatte for å bidra til fellesskap og ivaretagelse.

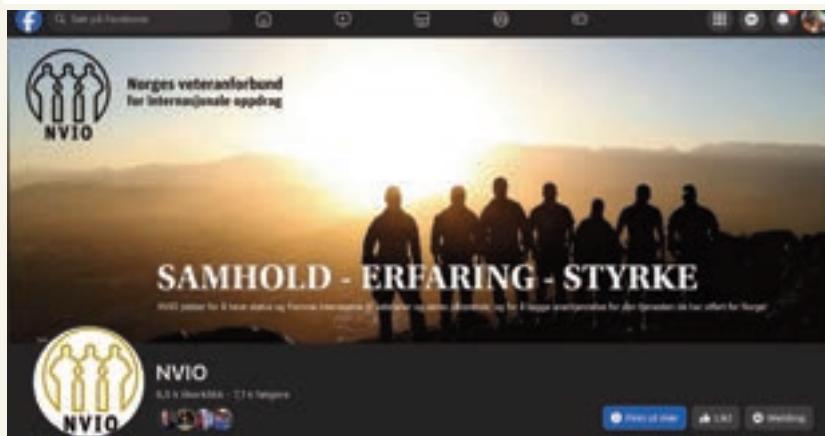
Følg oss på sosiale medier: Facebook, Instagram, Twitter, Snap og LinkedIn

@norges_veteranforbund

nvio.no

Forbundets høye beskytter:
Hans Majestet
Kong Harald V

Norges veteranforbund for internasjonale oppdrag

Sekretariatet:
NVIO, bygning 60
P. B. 1550 Sentrum
0015 Oslo
Telefon 940 12 200
post@nvio.no

Forbundets hjemmeside:
www.nvio.no

Bankgiro 5082.07.40278
Org.nr. 971 245 433
BIC: DNB ANOKK XXX
IBAN: NO 4850820740278

Generalsekretær:
Bjørn Robert Dahl
Mobil: 990 96 913
brdahl@nvio.no

Forbundssekretær:
Per Olav Vaagland
Mobil: 970 48 999
povaagland@nvio.no

Redaktør:
Hege Kofstad
Mobil: 412 33 448
hege.kofstad@nvio.no

Kommunikasjonsrådgiver:
Siri Jørgensen (permisjon)
Mobil: 934 00 624
siri@nvio.no

Controller:
Patricia B. Flakstad
Mobil: 920 86 701
patricia.flakstad@nvio.no

Kameratstøtteansvarlig:
Anita Talåsen Granli
Mobil: 920 38 194
anita.granli@nvio.no

Husk å melde adresseforandring til NVIO

Returadresse: P.B. 1550 Sentrum, 0015 Oslo

Stiftelsen Veteranhjelp

Bilde: @instagramanders (Anders Nilsen)

VETERANER HJELPER VETERANER

Stiftelsen Veteranhjelp er opprettet for å kunne gi øyeblikkelig økonomisk hjelp til veteraner og nærmeste familie som befinner seg i en prekær økonomisk situasjon. Vi har allerede hjulpet mange, men er avhengig av bidrag for å hjelpe flere veteraner.

Støtt oss med valgfritt beløp til konto nr. 7058 31 07302

Vipps kan også benyttes: 25550

